

Masteroppgave

FLERKAMERAPRODUKSJON I UNDERVISING PÅ VIDEREGÅENDE SKOLE

av

Johannes Lund

Innholdsfortegnelse:

Innhold	Side
Forord	3
1.0 RAPPORT EKSAMENSPRODUKSJON - GULLRUTENS FAGPRIS	
1.1 Innledning	4
1.2 Min rolle	4
1.3 Rigging	5
1.4 Lydprøver	7
1.5 Sceneskift	9
1.6 Generalprøve	10
1.7 Opptak "Gullrutens Fagpris"	11
1.8 Nedrigg	12
1.9 Konklusjon	13
2.0 FLERKAMERAPRODUKSJON I UNDERVISING PÅ VIDEREGÅENDE SKOLE	
2.1 Innledning	14
2.2 Mål med oppgaven	15
2.3 Metode	15
2.3.1 Litteratursøk	16
2.3.2 Min erfaring som student i flerkameraproduksjon	16
2.3.3 Undervisningsopplegg ved Gausdal VGS	19
2.3.4 Elevrapporter	25
2.3.5 Spørreundersøkelse med elevene fra et undervisningsopplegg	26
2.3.6 Metodekritikk	27
2.3.7 Kildekritikk	29
2.4 Faktadel, hva fant jeg?	30
2.5 Refleksjonsdel	31
2.5.1 Ansvar for egen læring	31
2.5.2 Elev og lærer	34
2.5.3 Spørreundersøkelsen	36
2.5.4 Teori og praksis	41
2.5.5 Kompetansemål	42
2.5.6 Diskusjon av metoder	43
2.5.7 Forskningsetikk	44
2.5.8 Ting jeg kunne gått dypere inn i	44
2.6 Konklusjon	45
2.7 Fremtidig arbeid	46
3.0 Litteraturliste	47
4.0 Vedlegg	49

Forord

Masterstudiet i fjernsynsproduksjon med fordypning i flerkameraproduksjon ved Høgskolen i Lillehammer består av 2 deler; en praktisk del og en skriftlig del som er denne masteroppgaven. I den praktiske delen var jeg med på to eksamensproduksjoner; ”Gullrutens fagpris 2011” og ”NM i klatring 2011”. Den første delen av denne oppgaven er en rapport fra ”Gullrutens fagpris 2011”.

I den andre delen av denne oppgaven tar jeg opp tema: ”Flerkameraproduksjon i undervisning på videregående skole”.

Takk til:

- Mine elever.
- Gausdal videregående skole.
- Mine medstudenter.
- Veileder Aase S. Knudsen.
- Spesielt takk til min far, Arne Kristian Lund, for god hjelp med spørreundersøkelsen og generell veiledning.
- Min kjære kone, Elena Lund, for god støtte og oppmuntring, og min herlige sønn, Mikael Lund, for å gi meg styrke og inspirasjon!

1.0 RAPPORT EKSAMENSPRODUKSJON - GULLRUTENS FAGPRIS

1.1 Innledning

En av mine eksamensproduksjoner ved masterstudiene i flerkameraproduksjon var Gullrutens fagpris 2011. Gullrutens fagpris er en prisutdeling hvor personer som lager tv i Norge blir hedret. Prisene deles ut til personer som har utmerket seg innenfor sitt respektive fagfelt det siste året. (<http://www.gullruten.no/?p=regler2>)

Høgskolen i Lillehammer (HiL) har de siste årene fått det ærefulle oppdraget å få produsere denne sendingen, og klassen vår var med å produsere Gullrutens fagpris 2010. Den gang ble den arrangert i Bergen i forkant av Gullruten sendingen til TV2. Gullrutens Fagpris 2011 foregikk på Edderkoppen teater, og produksjonen varte i 2 dager, 30-31.03.2011. Den første dagen gikk med til rigging. Den andre dagen var det lydprøver, kameraprøver, generalprøve og opptak kl 20, med nedrigg etter det. Gullrutens fagpris 2011 ble sendt på NRK3 1. april 2011. Jeg vil i denne rapporten fokusere på hva jeg gjorde under denne produksjonen.

1.2 Min rolle

Min rolle i denne produksjonen var B-lyd. B-lyd er den personen som har ansvaret for å koble opp utstyr som mikrofoner, monitører osv. på scenen under rigging, og under produksjon er tilgjengelig for det som måtte trenge å gjøre på scenen under sending. (Kappelrud, 2010, s. 7) Sveinung Vevstad var A-lyd, og det var han som var med på forarbeidet også planla lyddelen av produksjonen. 2 dager før produksjonen fikk jeg lydmanualen han hadde utarbeidet (vedlegg 1). Da fikk jeg forberedt meg litt på hva jeg skulle koble opp og hvordan han hadde tenkt dette. Men det var en del utstyr jeg ikke umiddelbart kjente igjen, så det var litt begrenset hvor mye jeg fikk forberedt meg.

1.3 Rigging

Onsdag 30.03.2011 startet vi med å rigge opp alt utstyret. Opprigg for min del startet kl. 17. Vi startet så pass sent p.g.a at tv-bussen ikke kom før kl 22, og lydutstyret ikke kom før kl 17. Dette gjorde at vi hadde ganske dårlig tid på å rigge alt vi trengte, og da var det godt Sveinung hadde utarbeidet en bra lydmanual. Etter at vi hadde bært inn det meste av lydutstyret, så begynte jobben med å koble opp på scenen. Som B-lyd var det altså mitt ansvar å koble alt på scenen, men fikk god hjelp av lydassistent Sindre Arvid Glendre og scenecrew Vegar Elgesem. Sveinung var og med å hjelpe til med å koble opp på scenen og i salen frem til tv-bussen kom. Sammen satte vi først opp den aktive signalsplitteren, stageboksen og de trådløse mottakerne.

Eksempel på 48 kanals aktiv signalsplitter.

En signalsplitter har gjerne 1 inngang og flere utganger. Vi måtte splitte signalet for signalet skulle gå både til tv-bussen og en lydmann i salen som tok seg av lyden til salen og til monitorene på scenen. En aktiv signalsplitter som den vi brukte har egen fantommating (likespenning for å drive aktive kretser i mikrofoner og lignende), slik at alle utgangene er beskyttet av et eget transformatorskille, og flere forsterkerkretser som gjør at alle utgangene får likest mulig signal som det originale innsignalet til signalsplitteren. Stageboks brukes for å digitalisere alle signalene. (Kappelrud, 2010, s. 10)

Vi brukte dette for enklere å koble oss mot tv-bussen med optiske kabler som førte alle signalene. De trådløse mottakerne var for å ta imot signal fra de trådløse mikrofonene som ble brukt.

Jeg fordelte så ansvaret på oppkobling av utstyret på scenen mellom meg, lydassistent og scenecrew. Jeg la selv opp kablene til signalsplitteren, mens lydassistent og scenecrew la opp kabler til mikrofonene, bassforsterker, gitarforsterker og DI-boksene som skulle brukes. DI står for Direct Input, og en DI-boks brukes for å konvertere et ubalansert høy-impedans signal til et balansert lav-impedans signal. (http://en.wikipedia.org/wiki/DI_unit) Disse brukes for eksempel til å koble til keyboard, bassgitarer og el.gitarer direkte til mikseren, eller som vi gjorde, opp mot signalsplitteren.

Når jeg koblet til signalsplitteren visste jeg ved hjelp av lydmanualen hvor jeg skulle koble de forskjellige kildene (Vedlegg 1, s. 51). Dette var i utgangspunktet litt utfordrende for det var så mange kilder, men lydassistenten min hjalp meg med å merke godt i begge ender av kablene, slik at jeg visste hva som kom fra hvilken kilde. Jeg koblet også opp kablene til monitorene, å la dem opp til der monitorene skulle være. Etter hvert ble det litt utfordrende å legge så mange kabler langs kanten av trappen til scenen, men vi fikk tapet fast alle innerst på det øverste trinnet, slik at ingen skulle snuble i dem. Ved splitteren var det en dør som ble brukt en del, så kablene som gikk til frontdelen av scenen måtte jeg henge opp ved hjelp av stropper. Resten av kablene var enklere å legge da vi kunne legge dem skjult bak et forheng på scenen.

Eksempel på stagebox med multikabel kontakt.

Ute på scenen brukte vi en stagebox (http://en.wikipedia.org/wiki/Stage_box), og koblet stageboxen til signalsplitteren med multikabel (http://en.wikipedia.org/wiki/Multicore_cable), slik at vi slapp å legge alle kablene til splitteren, og sparte dermed en del kabling på scenen. Stageboxen satte vi opp på scenen der vi visste bassforsterker og gitarforsterker skulle stå, slik at den ble skjult bak disse.

Det er viktig å prøve å skjule alle kabler så godt som mulig, og det klarte vi til en viss grad. Vi tapet fast der vi kunne, la kabler inn til scenekanten slik at de ikke skulle synes så godt i bildet, og la kabler innerst på scenen bak et forheng. Men det var likevel en del kabler som måtte gå ut på scenen til mikrofoner, monitører og keyboard. Dette var ikke til å unngå med det sceneoppsettet som var valgt, og uansett er det nesten umulig å unngå kabler på scenen når man har band med så mye utstyr til stede.

Etter å ha koblet opp kablene, koblet vi til mikrofoner og plasserte dem på stativer på scenen etter stageplottet til Yoga Fire. Vi satte så opp alle mikrofonene til trommesettet. De trådløse håndholdte mikrofonene koblet vi også opp og satt på stativer. Sveinung programmerte mottakerne for det trådløse systemet. Lysfolkene jobbet også mye på scenen, så det var til tider ganske mange folk der, så derfor satte vi opp monitorene til slutt. De satte vi også opp etter stageplottet til Yoga Fire. (Vedlegg 1, s. 59) Jeg hjalp også til med å koble opp gitar og bassforsterker, og til slutt hjalp jeg til med å legge kabler til publikumsmikrofoner. Til slutt testet vi at alle kablene og mikrofonene vi hadde lagt opp fungerte.

1.4 Lydprøver

Det første vi gjorde på dag 2 var å få testet monitorene, for det fikk vi ikke gjort kvelden før, for det ble for sent for Edderkoppen Teaters lydmann å være med. Da vi fikk satt i gang, så var det lyd i monitorene, men det et par av dem som ikke hadde riktig lyd. Dvs. at for eksempel vokalisten ikke hørte seg selv, men i stedet hørte bass. Jeg hadde koblet opp etter lydmanualen, men som jeg ser i etterkant, så er det litt forskjellige oppsett på monitorering på Yoga Fire (vedlegg 1, s 59) og Valkyrien Allstars (vedlegg 1, s 55). Jeg hadde koblet etter lydmanualen til Yoga Fire som var litt annerledes enn Valkyrien Allstars sin. Ser at Valkyrien Allstars skulle ha aux 5 til bass, og aux 4 til trommer, mens Yoga Fire skulle ha aux 5 til trommer. Derfor ble det krøll når Valkyrien Allstars startet lydprøvene. Etter litt fram og tilbake så fikk jeg til slutt koblet om riktig på splitten, og lydprøvene kunne begynne.

Men så fikk jeg enda en utfordring, for Valkyrien Allstars hadde med seg egne trådløse sendere til mikrofonene til felene sine, og den ene fikk vi ikke til å fungere. Nok en gang måtte jeg prøve litt forskjellig, men endte til slutt opp med å prøve å legge en kabel til den felen som ikke fungerte. Dette tok unødvendig lang tid, for den første kabelen jeg koblet opp fungerte ikke, så da ble vi usikre på om hvor feilen lå. På dette tidspunktet kunne feilen altså ligge i mikrofonen i felen, på kabelen eller på det trådløse systemet. Jeg prøvde igjen den trådløse senderen de hadde, men den fungerte fortsatt ikke. Så koblet jeg felen opp mot en annen kabel som egentlig var i bruk til et annet instrument, og da fungerte felen. Da tenkte jeg det var kabelen, og koblet til en ny kabel til samme inngang på splitten, og da det fortsatt ikke fungerte, skjønnte jeg heller lite. Etter litt fram og tilbake og kommunikasjon med Sveinung på sambandet fikk jeg koblet den nye kabelen på en ny inngang på splitten, og da fungerte det til slutt. Dette var veldig rart, for vi hadde testet alle kablene kvelden før, og da fungerte det opp mot tv-bussen. Men vi hadde ikke testet den inngangen med et instrument, bare testet med å ta på kabelen og dermed lage litt støy. Det jeg tror var problemet var at den inngangen hadde problemer med forsterkerkretsen, for vi hadde jo lyd på den kvelden før, men fikk ikke lyd fra felen på lydprøven dagen etter.

Dette tok en del tid, og beklageligvis forsinket det lydprøvene en del. Jeg ser ikke hvordan jeg heller kunne gjort det så mye annerledes med den tiden og det jeg visste da. Eneste måten vi kunne unngått dette på var om vi hadde fått testet bandets trådløse sendere på forhånd, og de hadde vi ikke tilgang til før de kom. Det var også umulig for meg på det tidspunktet å skjønne at det var problemer med inngangen på splitteren da den jo fungerte når vi testet den kvelden før. Det jeg lærte var vel at det å teste innganger med bare å ta på kontaktene og dermed skape lyd i form av støy ikke alltid er godt nok.

Jeg ser ikke så mye jeg kunne gjort annerledes, annet enn å prøvd de ulike tingene litt kjappere. Jeg var nok litt for uerfaren med splitteren og det trådløse systemet, så dette tok nok for lang tid. Men skolen har ikke det samme utstyret som det vi brukte, og det var derfor en del som var nytt for meg. Alt i alt er jeg fornøyd med at jeg fant en løsning som fungerte, det var bare dumt det tok en del tid.

De videre lydprøvene gikk ganske greit. Etter problemene med monitor i begynnelsen, så hadde jeg i hvert fall nå kontroll på hvilken monitor som gikk til hvem. Så da noen ikke hørte det de ville i monitor, var det nå lett for meg å kommunisere med Edderkoppen Teaters lydmann som satt inne i salen og styrte monitorer. Nå fikk jeg fort fikset opp i dette, jeg bare sa fra til lydmannen hvilke monitorer som ville ha hva, og da funket det. Så kommunikasjon med band og salens lydmann gjorde at lyd til monitor ikke lenger var et problem.

Etter lydprøvene var det pressekonferanse, og da hjalp jeg de som skulle holde den med å koble opp trådløse bøylemikrofoner. Vi testet disse, og etter litt justering så fungerte de slik programlederne ønsket. Siden jeg måtte være med på dette, kom jeg litt senere til lunsj og skiftmøte jeg skulle være med på.

1.5 Scenskift

En stor del av min jobb under denne produksjonen var å hjelpe til med de ulike scenskiftene. For etter hvert band så måtte utstyret tas av scenen, og når det kom et nytt band, så måtte det de skulle ha settes opp og kobles opp. Vi var heldigvis en del som var med og gjorde denne jobben. Vi startet med å ha et møte etter lydprøvene og fant da ut hvordan vi skulle prøve å gjøre det. Vi ble enige om hvem som skulle bære/skyve inn/ut hvilket utstyr, og hvem som skulle koble opp hva.

Siden jeg var B-lyd, fikk jeg den største delen av oppkoblingsjobbene, men måtte selvsagt også være med på å bære og skyve inn og ut en del. Når vi koblet opp alle kablene kvelden før, hadde vi lagt dem slik at det var enklest mulig å koble seg opp, uten å flytte for mye på kablene. Men det var noe utstyr vi måtte hente kablene inn til på scenen, og det la vi da en plan på hvordan vi kunne gjøre enklest mulig. Så vi ble enige om hvem som skulle dra kabler ut og inn mot scenen. Vi hadde et stramt tidskjema for hvert scenskift, så dette måtte fungere godt. I tillegg til å være med på scenskiftene var det jeg som satte fram takkemikrofon som ble brukt av både prisutdelere og prisvinnere.

Vi startet så med overgangsprøver, hvor vi fikk testet ut det vi hadde blitt enige om på skiftmøte. Vi fant da ut en del justeringer vi måtte gjøre for å rekke alt. Det var ganske hektisk å få koblet opp alt til de forskjellige bandene, satt fram alle mikrofonene og satt ut og inn programlederbord. Den ene justeringen vi fikk gjort var å få hjelp med å få tatt ut og inn programlederbordet, og justert plasseringen av dette slik at det ikke ble så tidkrevende å få satt opp hver gang. Så da ble det egne folk som tok ansvar for programlederbordet, og vi på scenskiftgruppen fikk da konsentrert oss om bandene og mikrofonene.

Etter overgangsprøvene fikk vi snakket mer sammen igjen, og fikk da gjort en del justeringer på hvem som skulle gjøre hva. Vi ble da enige om at jeg fikk litt friere rolle i forhold til å sette inn og ut ting, slik at jeg fikk konsentrert meg om å koble opp fortest mulig. Lydassistenten min var og med å koblet opp, og på noen av de største scenskiftene ble vi enige om at noen av de andre også skulle hjelpe til med å for eksempel å koble til monitorer.

1.6 Generalprøve

Til generalprøven hadde vi laget en detaljert plan for scenskiftene. Vi gjennomførte dette, og tok tiden vi brukte på de ulike scenskiftene også her. Vi forbedret oss mye fra overgangsprøvene, og klarte å holde tiden på alle innslagene, selv om det var meget hektisk til tider. I tillegg til å være med på scenskiftene, måtte jeg også løpe ut og inn med takkemikrofonen som ble brukt av både prisutdelere og prisvinnere. Jeg så da at det var meget stor forskjell på høyden på forskjellige folk, selv om vi på generalprøven stort sett bare brukte dummies (folk fra produksjonen som kunne steppe inn). Jeg bestemte meg da for å finne en slags gjennomsnittshøyde, men med utgangspunkt i den prisutdeleren som skulle dele ut pris. Jeg løp mye ut og inn på scenen, og prøvde så godt jeg kunne å være så kjapp jeg kunne for ikke å komme i bildet. Det var et par bilder som måtte endres, og dette ble tatt opp med bildeprodusent, slik at jeg fikk tid til å komme å ta ut mikrofonen uten å komme i bildet.

Etter generalprøven måtte vi ha lydprøver med Yoga Fire, for de var til slutt i showet, og hadde så mye utstyr at vi ikke kunne ha det før. Da fikk jeg nok en gang litt problemer med monitoren, for som jeg sa før, var det litt forskjell i lydmanualen i forhold til monitoren på ulike band. Men nå hadde jeg kontroll på hvilke monitor som gikk hvor, og fikk rettet opp dette ganske fort med kommunikasjon med bandet og lydmannen i salen.

Så når dette var på plass, gikk lydprøvene greit. Etter lydprøvene på Yoga Fire, var det kameraprøver, og da fikk vi testet ut sceneskiftet for dette bandet også. Det var det største sceneskiftet, så det var godt vi fikk øvd på dette. Vi måtte justere litt i forhold til hva vi hadde planlagt på dette sceneskiftet også, det var særlig å få nok folk til å skyve inn trommene vi slet med å få til p.g.a hvor folk befant seg på scenen på dette tidspunktet.

Trommesettet stod på risere med hjul inne i en heis på den ene siden av scenen (Risere er plattinger som brukes for å bygge opp sceneelementer). Vi måtte derfor få noen som gikk ut på den andre siden av scenen på det forrige sceneskiftet over igjen til siden trommene stod på. Disse personene måtte snike seg forsiktig bak forhenget uten å bli sett. Dette fant vi ut at skulle gå bra for det var ganske god tid mellom de siste sceneskiftene.

1.7 Opptak ”Gullrutens Fagpris”

Etter å hatt en god pause med middag og flere møter med sceneskiftgruppen, var vi klare for opptak. Jeg var ikke veldig nervøs, for nå hadde vi testet alt i løpet av dagen. Og på grunn av de problemene jeg hadde hatt før på dagen hadde jeg nå blitt tryggere på utstyret og hva jeg måtte gjøre om noe skulle gå galt. Jeg hadde lagt opp ekstra sett med trådløse bøylemikrofoner og en ekstra håndholdt mikrofon i tilfelle noe skulle skjære seg. Jeg hadde også lagt klar ekstra batterier til de trådløse senderne, og byttet batteri på nesten alle senderne før sending. De jeg ikke byttet på hadde mye strøm på dette tidspunktet. Det eneste jeg var litt bekymret for var om det skulle skje noe med splitteren eller stageboksen, for dette følte jeg at jeg fortsatt ikke hadde 100% kontroll på. Men sjansen for at dette skulle skje var minimal, så jeg var ikke veldig bekymret.

Når vi begynte, og alt gikk bra med Valkyrien Allstars, var jeg ikke bekymret for noe annet enn at vi skulle rekke å få på plass alt til det siste nummeret med Yoga Fire. Det var mye å gjøre, med mange sceneskifter, men heldigvis gikk alle sceneskiftene kjempebra. Vi hadde faktisk ganske god tid etter noen av dem, for nå hadde vi drillet de så godt at vi visste akkurat hva vi skulle gjøre.

Jeg løp også mye ut og inn med takkemikrofonen, og jeg ble dessverre en linselus et par steder. Men jeg gikk ut på scenen der vi hadde blitt enige om, og gjorde det så fort det lot seg gjøre, så det var nok noen bilder vi hadde blitt enige om på generalprøven som ikke ble tatt likevel, som gjorde at jeg ble linselus et par steder.

Planen min om å ha en gjennomsnittshøyde i forhold til prisutdelerne fungerte til en viss grad. Men siden jeg ikke visste om prisvinnerne var lange eller korte ble det selvsagt noen steder noen som måtte strekke seg litt opp eller ned etter mikrofonen. Dette tror jeg ikke var særlig sjenerende, og det fungerte som sagt stort sett bra. Jeg fikk også hjelp av noen prisutdelerne som tok med takkemikrofonen ut selv, når det var mulig. Dermed slapp jeg å løpe og forstyrre bildet da i hvert fall. Når det var mulig så satt jeg selvsagt opp mikrofonen under VB innslag. Dette hadde jeg laget en plan på etter generalprøven, og den fungerte godt. Alt i alt synes jeg at jeg gjorde det jeg kunne i forhold til det med å sette ut mikrofonene så diskret som mulig.

Til slutt kom finalenummeret, og alle gjorde en kjempeinnsats på å sette opp utstyret til Yoga Fire. Vi klarte det akkurat, og alt fungerte som det skulle. Jeg synes sendingen gikk bra ut i fra mitt ståsted og hva mine arbeidsoppgaver var. Det var veldig travelt med alle scenskiftene og alt som skulle tas ut og inn, men vi klarte det godt.

1.8 Nedrigg

Etter prisutdelingen var ferdig, måtte vi begynne rett på nedrigg. Vi hadde veldig mye å rigge ned, men det viktigste var å få koblet fra utsyr bandene hadde brukt, slik at de fikk pakket og reist så fort som mulig. Så vi koblet ned mikrofonene først, så ryddet vi bort monitorene, og til slutt ryddet vi sammen alle kablene. Det var dessverre blitt en del kabler som hadde surret seg inn i hverandre på grunn av alle scenskiftene og bytting av utsyr i forhold til alle bandene. Dette var nok heller ikke til å unngå med alle de scenskiftene og utstyret som ble koblet til og fra og satt ut og inn på scenen. Men det gjorde bare at vi brukte litt lenger tid på å rydde alle kablene. Nedriggen gikk greit, men tok som sagt en del tid. Heldigvis fikk jeg og lydassistenten min etter hvert hjelp til å ta ned alle kablene, og da ble vi ferdige og fikk pakket alt i de riktige koffertene og båret de ned til der tv-bussen var.

1.9 Konklusjon

Jeg fikk ikke vært med på evalueringen av denne produksjonen, for da skjedde det noe som var mye viktigere i livet mitt. Jeg ble nemlig far til min fantastiske sønn den 07.04.2011. Jeg kunne selvsagt da ikke være med på evalueringen, men gav beskjed via sms til Andreas Dreyer og produksjonens produsent, Vegar Mikaelsen. Jeg kom også litt sent i gang med rapportskrivningen etter fødselen, så derfor kan jeg nok ha glemt noen detaljer i denne rapporten.

Alt i alt synes jeg at produksjonen gikk bra. Særlig i forhold til tiden vi hadde og at det jo tross alt var en studentproduksjon. Studentproduksjoner trenger kanskje litt mer tid, for elever kan ikke være kjent med alt utstyr og alt som kreves for en produksjon av en slik størrelse. Jeg for min del kunne i hvert fall hatt behov for å bli bedre kjent med utstyret i forkant, slik at jeg kunne ha funnet ut av problemene som oppstod fortere. Men når de først oppstod, så synes jeg at jeg klarte å fikse de på en grei måte, men at jeg nok brukte litt for lang tid på å rette opp i dem. Ellers må jeg si at alle jobbet veldig godt, og for min del som en del av lydteamet så må jeg trekke fram Sveinung og den jobben han gjorde. Han hadde gjort et godt forarbeid med lydmanualen, slik at jeg og lydassistenten kunne gjøre jobbene våre på en god måte.

2.0 FLERKAMERAPRODUKSJON I UNDERVISNING PÅ VIDEREGÅENDE SKOLE

2.1 Innledning

Før jeg begynte på HiL ved masterstudiet i fjernsynsproduksjon jobbet jeg som lærer på Gausdal videregående skole. Denne skolen har et eget tv-studio, og jeg fikk etter hvert ansvaret for undervisningen som har med tv-studio å gjøre. Jeg hadde noe bakgrunn med flerkameraproduksjon fra studietiden min i Australia hvor jeg gikk på Griffith University i Brisbane, og et av emnene jeg tok der var tv-studio produksjon. Derfor hadde jeg noe erfaring på området, men ønsket meg mer kompetanse på dette området. Når jeg var så heldig å få muligheten til å ta et masterstudium i fjernsynsproduksjon med fordypning i flerkamera, ville jeg gjøre dette for å kunne bli en bedre lærer for mine elever på Gausdal videregående skole. Derfor vil jeg skrive om flerkamera og undervisning. Men å undervise i flerkamera er jo et stort emne, og derfor vil jeg innledningsvis si noe om hvilke begrensinger jeg gjør i forhold til emnet, og hva jeg vil undersøke i denne oppgaven.

Det finnes lite teori som direkte omfatter forholdet mellom flerkamera og undervisning. Jeg vil derfor bruke mer generelle pedagogiske teorier opp i mot mine erfaringer som lærer. Dette har jeg snakket med min veileder Aase S. Knudsen om, og vi ble enige om at i forhold til denne oppgaven kan jeg gjøre dette. Jeg har jo også selv vært elev de to siste årene ved HiL, og vil derfor prøve å si litt om min erfaring som student ved studier i flerkameraproduksjon.

For å finne ut mer om flerkamera og undervisning har jeg valgt følgende problemstilling:

”Hvilke faktorer er viktige for å lære flerkameraproduksjon på videregående skole?”

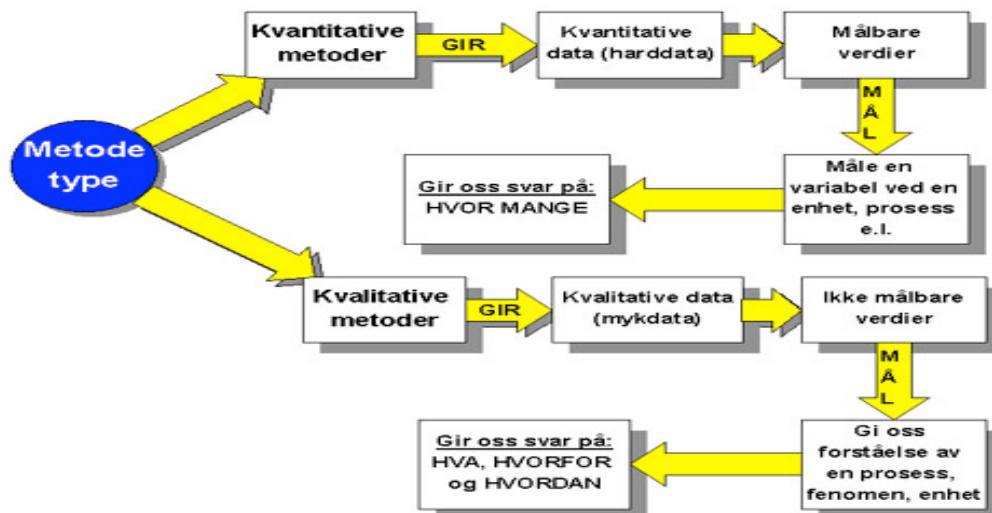
For å komme fram til et svar på problemstillingen bruker jeg ulike metoder som for eksempel beskrivelse av undervisningsopplegg, som jeg også setter opp mot noen pedagogiske teorier. Jeg bruker også spørreundersøkelse og viser til noen elevrapporter for å finne ut mer om elevenes synspunkter.

2.2 Mål med oppgaven

Mitt mål med oppgaven er å finne ut av hvordan flerkameraproduksjon fungerer i undervisning. Hva lærer elevene, og hvordan lærer de det? Lærer elevene gjennom å arbeide praktisk og selvstendig i tv-studio, eller lærer de gjennom teori og veiledning fra lærer? Eller er det kanskje en kombinasjon av dette? Er ytre rammer som utstyr de har tilgjengelig med på påvirke hva de lærer? Dette er noe av det jeg vil prøve å finne ut av i min oppgave.

2.3 Metode

For å komme fram til hvilke faktorer som er viktige for å lære flerkameraproduksjon har jeg brukt ulike metoder, og samlet disse i to hovedgrupper. Jeg bruker hermeneutisk fenomenologisk metode (<http://www.svt.ntnu.no/psy/studiet/forelesninger/host-2001/psy200/lea.morseth-200-4.pdf>) som er den mest vanlige kvalitative metoden, gjennom litteratursøk, beskrivelse av mine undervisningsopplegg, elevrapporter og analyse av min erfaring som student. Jeg bruker også kvantitativ metode (<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2486/1/Metodetyper/Metodetyper.html>) gjennom spørreskjemaundersøkelse og dette er en av flere positivistiske metoder (<http://snl.no/positivisme/vitenskapsfilosofi>).

Ved å bruke disse ulike metodene og dele dem inn i kvalitativ og kvantitativ metode, kan en si jeg har brukt metodetriangulering.

(<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2487/1/Metodetriangulering/Metodetriangulering.html>)

2.3.1 Litteratursøk

For å finne litteratur til min oppgave tok jeg utgangspunkt i litteratur som jeg kjente til fra før. Deretter valgte jeg ut litteratur på biblioteket som jeg mente kunne ha noe relevant i seg. Så skummet jeg gjennom dette materiale og valgte meg ut bøker og artikler jeg fant relevante (Rienecker & Stray Jørgensen, 2006. s. 212). Jeg har også brukt noen artikler jeg har funnet på internett som belyser områder jeg ikke fant i de bøkene jeg har valgt ut. Av dette er noen av bøkene og artiklene såkalte primærkilder, andre er sekundær kilder (Rienecker & Stray Jørgensen, 2006. s. 223). For eksempel bruker jeg Ivar Bjørgens artikkel som primærkilde. Boken til Gunn Imsen; Lærerens verden bruker jeg i hovedsak som sekundærkilde der hun igjen henviser til andre.

2.3.2 Min erfaring som student i flerkameraproduksjon

Jeg har nå gått to år på masterstudiet i fjernsynsproduksjon, og fått være med på mange flerkameraproduksjoner. Vi har hatt mest OB-produksjoner (Outside Broadcast, produksjoner utenfor studio), og dette er noe vi ikke gjør mye av på skolen jeg jobber. Dette fordi det krever mye tid og utstyr. Men det har likevel vært veldig lærerikt å få være med å produsere mye forskjellige flerkameraproduksjoner.

Jeg legger opp kabler til "Under Brua" festivalen på Hamar.

Det jeg erfarte var at på høgsolen er det mest opp til elevene selv å lære det de trenger for produksjonene. Dette mener jeg er både positivt og negativt. For eksempel til den første produksjonen jeg skulle være med på som var "Under Brua festivalen 09" hvor jeg fikk ansvaret for lyden, så måtte jeg selv sette meg inn i OB-bussens lydssystem (OB-buss er en tv buss for bruk på produksjoner utenfor studio). Da jeg spurte om hjelp til dette på HiL, ble jeg satt i kontakt med en medstudent, Johan Kapelrud, som hadde vært med å sette opp lydsystemet i OB-bussen. Han var veldig flink og viste meg hvordan alt fungerte. Når det kom til produksjon måtte jeg ringe han en del ganger, men fikk alt til å fungere. Jeg lærte jo masse på denne måten ved å måtte finne ut alt selv, men jeg føler at jeg nok hadde vært mye tryggere på hva jeg skulle gjort om jeg for eksempel kunne fått koblet opp mer i bussen på forhånd med hjelp av noen fra HiL. Da tror jeg at jeg hadde lært ting grundigere, og følt meg tryggere i rollen under produksjonen.

Vi hadde mange ulike produksjoner, men jeg vil trekke fram to sportsproduksjoner som jeg også hadde lydansvaret på. Først vil jeg si noe om hockey. Der fikk jeg en del gode tips fra veilederen vår som var en hockeyprodusent på TV2. Av ham fikk jeg en del tips om hvor det var smart å sette mikrofoner. Jeg fikk tips fra teknisk stab på skolen i forhold til hvilke mikrofoner jeg skulle bruke. Så til denne produksjonen føler jeg at jeg fikk bra veiledning slik at jeg kunne gjøre en bedre jobb. Jeg var på dette tidspunktet blitt godt kjent med skolens OB-buss og særlig lydsystemet. Dette viser kanskje at man gjennom å måtte erfare det selv, og med litt hjelp fra andre kan få et bra resultat.

En annen produksjon jeg vil nevne er World Cup i Aking. Vi var så heldige å få ansvaret for denne store produksjonen. Men det var også litt skummelt at vi fikk dette ansvaret, da det tross alt var en stor produksjon som ble sendt til mange millioner seere over hele verden. Jeg fikk også denne gangen ansvaret for lyden, og dette var noe jeg var litt usikker på denne gangen, siden vi til denne produksjonen skulle bruke OB-teams HD2 buss (OB team er et underselskap av TV2 som driver med flerkameraproduksjon, en av deres produksjonsbusser er HD2 bussen.) Dette gjorde at jeg skulle bruke mye ukjent utstyr. Jeg la en plan på forhånd om at jeg stort sett skulle bruke mikrofoner koblet til kamera, men hadde en del steder hvor jeg også måtte bruke utplasserte mikrofoner. Denne planen la jeg etter å ha fått sett på hvordan dette ble gjort under OL. Når produksjonen nærmet seg, så fikk jeg reise til OB-team og lære mer om OB-bussen vi skulle bruke. Der fikk jeg god opplæring i tv-bussens lydssystem.

Riggingen tok en del tid da det var veldig mye kabler som måtte trekkes, men vi klarte dette godt. Produksjonen gjennomførte vi på en god måte, den ble sendt direkte på bl.a. Eurosport 2.

Lydkontrollen i OB-Teams HD2 buss.

Grunnen til at jeg vil trekke fram denne produksjonen er at selv om jeg personlig føler jeg fikk god oppfølging i forkant av denne produksjonen, så mener jeg at vi under produksjon nok kunne hatt tettere oppfølging fra skolens side. Produksjonen var jo bare 15 minutters kjøring fra skolen, og da synes jeg det er litt rart vi ikke fikk mer oppfølging fra skolens side under selve produksjonen. Det var bare et par lærere som var innom i kanskje 20 minutter og så hva vi gjorde. Nå skrev vi jo rapporter i etterkant, og ut i fra disse får jo veilederne på HiL en del informasjon om produksjonen. Men jeg mener likevel at en kanskje kunne fått ennå bedre grunnlag for veiledning ved å observere oss mer.

På mange måter er dette eksempler på hvordan jeg synes HiL bruker begrepet ansvar for egen læring. (Bjørgen, 1991) Ansvar for egen læring er jo blitt et ganske kjent begrep, og sentralt står begrepet om å være profesjonell elev. I de fleste yrker, og kanskje særlig innen fjernsynsproduksjon, må yrkesutøveren vise stor grad av selvstendighet og kunne tilegne seg ny kunnskap på egen hånd. En slik grad av profesjonalitet er også ønskelig hos elever, og kanskje det er derfor vi på studiene i fjernsynsproduksjon får så stor grad av selvstendighet og dermed ansvar for egen læring.

Ved at jeg har beskrevet og gjort noen betraktninger av min tid som student ved fjernsynsfag på HiL, kan en si jeg har gjort et forsøk på aksjonsforskning. I aksjonsforskning tar en utgangspunkt i en serie handlinger, høster lærdom av disse og bruker denne lærdommen til ny handling. (Imsen, 1999, s 45) Ved at jeg selv har analysert min egen rolle som elev ved HiL, bruker dette som en del av min oppgave, og forhåpentligvis kan bruke erfaringene fra dette i min egen undervisning, kan en si jeg har brukt aksjonsforskning.

2.3.3 Undervisningsopplegg ved Gausdal VGS.

Jeg har jobbet som lærer på Videregående skole (VGS) siden høsten 2003. Først to år som lærer ved Medier og Kommunikasjon (MK) ved Bø VGS, avd. Seljord. Fra 2005 og fram til nå har jeg jobbet ved Gausdal VGS, og har i løpet av disse årene fått en del erfaring med å jobbe med mange ulike aspekter av læreplanen, og jobbet med en del ulike mediefag. Jeg har derfor hatt mange ulike undervisningsopplegg med elevene mine, men vil i denne oppgaven fokusere på de siste undervisningsoppleggene jeg hadde med mine elever i flerkameraproduksjon. I 1. Semester av skoleåret 2011/2012 gjennomførte jeg og en kollega et undervisningsopplegg i flerkameraproduksjon for VG2 (videregående trinn 2, enklere sagt 2. klasse), hvor vi dette skoleåret har tre parallellklasser, så vi gjennomførte altså et undervisningsopplegg tre ganger. Vi gjorde noen justeringer underveis, men stort sett fulgte vi den samme planen for alle klassene.

Undervisningsopplegget som jeg presenter i denne oppgaven gikk over tre uker. Vi var to lærere som hadde fått ansvar for denne perioden, så vi fant ut at det beste var å fordele oss litt mellom teori og praksis. Jeg tok ansvar for den praktiske gjennomføringen, mens min kollega skulle ha teoriundervisningen. Vi satte så opp en arbeidsplan elevene fikk som arbeidsdokument å jobbe etter. På denne satte vi opp hva elevene skulle gjøre hver dag i perioden, mål for når de ulike delene av produksjonen skulle være ferdig, og de aktuelle kompetansemålene (Vedlegg 2). Jeg bruker det vi satte opp for klassen 2 MED B som eksempel her, de andre hadde samme innhold, men over litt andre dager grunnet ytre faktorer.

Det var altså noen utenforliggende faktorer som spilte litt inn på hvordan vi kunne legge opp undervisningen i de forskjellige klassene, som bl.a. gjorde at en klasse fikk lengre periode enn de andre. For eksempel var det heldagsprøver, kultur i skolesekken foredrag osv. som gjorde at den første perioden vi gjennomførte ble lengre enn de andre. En annen ytre faktor som kan ha vært med på å påvirke resultatet til klassene er at det var en del fravær i noen av klassene, og at de dermed ikke fikk gjennomført det slik de opprinnelig hadde tenkt.

Etter å ha planlagt ganske detaljert hva vi skulle gjøre i perioden, var det enkelt å sette i gang med undervisningsopplegget. Jeg startet med en kort introduksjon på PowerPoint om hva flerkameraproduksjon er, og hva de ulike rollene har som arbeidsoppgaver. Så viste jeg et eksempel fra youtube om hvordan bildeprodusenten jobber på en Jay-Z konsert (<http://www.youtube.com/watch?v=tPUIPFdNEos&feature=related>).

Jeg viste også et eksempel fra nrk om hvordan bildeprodusent og script øvde til Eurovision 2010

(http://www.nrk.no/video/se_hvordan_produzenten_og_script_jobber_mot_esc_finalen/71DD B2B92BCAD623/emne/ESC/).

Så fikk elevene begynne med idemyldring til hva slags flerkameraproduksjon de ville ha. Siden hele klassen skulle samarbeide om denne produksjonen, tok vi denne idemyldringen på tavlen ved at et par elever skrev ned ideene fra klassen. Her lot jeg i utgangspunktet elevene styre mye selv, men det viste seg at de ofte ikke hadde så mye ideer om hvordan de kunne gjøre forskjellige ting, så jeg måtte hjelpe til med en del med tips om hvordan de kunne løse ulike ideer de kom på. Dette var nok fordi de var usikre siden de aldri hadde gjort en flerkameraproduksjon før, og kanskje også for at medievanene til disse elevene er mye mer rette mot internett, og derfor har de ikke så mye erfaring med å se på så mange flerkameraproduksjoner heller. Selv om de altså i utgangspunktet synes det var vanskelig å komme opp med gode ideer, så klarte alle klassene til slutt å komme med mange gode ideer. Til slutt tok vi en avstemning i klassen, og den ideen som fikk flest stemmer var den de skulle jobbe videre med. Dette gikk veldig bra, ingen klaget, og alle var enige om å jobbe videre med denne ideen.

Jeg nevnte at jeg hjalp dem litt med ideprosessen, jeg gjorde dette også fordi jeg ville styre dem litt i forhold til hva som var mulig å produsere innenfor skolens rammer. Dvs. at jeg la føringer på at ideen måtte kunne la seg gjennomføres i skolens TV-studio og at de skulle ha minst et par VB-innslag (VB kommer av at en tidligere brukte videobånd for å lage innslag på, nå bruker vi uttrykket bare som en forkortelse for innslag laget på forhånd), men at mesteparten av sendingen skulle være studiobasert. Disse rammene la jeg fordi et av målene med perioden var at de skulle lære seg tv-studio. Jeg la også disse rammene fordi erfaringsmessig så er elevene glad i å lage mye VB-innslag og lite fra studio. Dette tror jeg er fordi de synes det er enklere å lage innslag på forhånd, de føler kanskje de har mer kontroll enn om de må vise noe direkte fra studio. Derfor ville jeg denne gangen styre dem mot mest mulig jobbing i tv-studio. Grunnen til at jeg likevel valgte å la dem ha et par VB-innslag var at klassene er så pass store, og det er ikke nok arbeidsoppgaver til alle med forarbeid til studiojobbing. Det hadde dessuten blitt for trangt i vårt lille tv-studio om alle i klassen skulle vært der og jobbet samtidig.

Den neste dagen med praktisk arbeid startet jeg med en gjennomgang av tv-studio vårt. Først forklarte jeg hvordan en trepunktslysetting kan være. (Vedlegg 6) Så delte jeg klassen i to, hvor den ene delen fikk prøve å sette opp en trepunktslysetting, mens jeg viste den andre delen hvordan de skulle koble lyd og bilde i studio. De fikk så prøve å koble opp et kamera og en mikrofon. Etter at alle hadde fått prøvd seg litt, byttet vi grupper, så de som hadde koblet lys fikk prøve å koble lyd og bildet. Siden vi fordelte roller i klassen, var det stort sett bare et par stk. som fikk jobbet med dette, så for at alle skulle få prøvd seg litt, gjorde jeg det på denne måten. Etter å ha vist elevene litt i studio, fikk de begynne å jobbe med VB-er. Mens de fleste da satt i klasserommet og planla VB-er, var det noen som begynte å planlegge hvordan studio skulle se ut, og begynte å sette opp lys i forhold til dette. Jeg var mest med i studio, siden de trengte mest hjelp.

Kameraprøver og lysjustering i studio på Gausdal vgs.

Resten av perioden gikk egentlig med til bare å være med og hjelpe der det trengtes. Så fra her var elevene ganske selvdrevne. De hadde jo arbeidsplanen å gå etter, og der hadde vi lagt opp til en del punkter de burde følge. Dette gjorde vi for å forsikre oss om at det var nok framdrift i prosjektet, og at elevene skulle få litt mer press på seg til å bli ferdige til deadline. For vi satte deadline for både generalprøve og sending.

Prosjektet endte altså opp i en ca 20 minutters direkte sending som ble sendt til info-tv på skolen, i tillegg til en tv vi har i gangen på MK avdelingen. Det at de må sende det direkte gjør at de skjerper seg litt ekstra, i hvert fall er det det som er målet mitt med å la dem ha direkte sending. Det virket som stort sett alle skjerpet seg litt ekstra, så da har jeg oppnådd det målet.

Vårt TV-studio er ikke så veldig avansert, og dermed kan det utstyret vi har være med på å begrense elevenes mulighet for kreativitet. For eksempel så har vi en bildemikser som kun leverer bilde med bildeforhold 4:3 i standard oppløsning.

Øving på intervju i studio.

Men vi har oppgradert kamerautstyret til kameraer som gjør opptak i HD oppløsning med widescreen bildeforhold 16:9. Dette gjør at elevene må gjøre noen valg i forhold til opptaksformat og lignende. Dette kan ha litt å si for sluttresultatet. Annet utstyr som også kan være med på å påvirke sluttresultatet er lyd og lys utstyr. For eksempel har vi noen Fresnel lamper (fokuserede spotlights; <http://www.3drender.com/glossary/fresnellight.htm>) og en del scenelys (også kalt parkanner:

http://www.sceneteknikk.com/index.php?option=com_content&view=article&catid=42%3AAlyskastere&id=115%3Aparkanner&Itemid=101), men vi har ingen myk lys med dimmerbare lysstoffrør, og dermed kan det være vanskelig å sette opp lyset jevnest mulig.

En annen utstyrmessig utfordring er antall typer mikrofoner. Vi har to trådløse mygger og en håndholdt trådløs mikrofon, i tillegg har vi to mygger på kabel, og mange kulemikroner for kabel. Dermed må elevene tenke seg nøye om hvem som skal ha trådløst og hvem som kan ha kablet mikrofon. Vi har altså en del utstyrmessige utfordringer, men klarer som regel likevel å få til greie produksjoner.

Jeg har nå beskrevet mye om hvordan jeg la opp dette prosjektet, men mest om oppstarten. Det er fordi jeg mener at det å ha en god start på prosjektet er veldig viktig i for å motivere elevene til videre arbeid. Det er også viktig i forhold til det at elevene skal forstå oppgaven på en best mulig måte, slik at de har best mulig utgangspunkt for et godt resultat.

Skolen vår har i år vært med på et prosjekt i fylket som er kalt ”Vurdering for læring”. (<http://www.udir.no/Vurdering/Vurdering-for-laring/>) Gjennom dette prosjektet har skolen prøvd å få satt mer fokus på hvordan elevene vurderes. I den forbindelse ble vi på Medier og Kommunikasjonsavdelingen enige om å prøve å ha en felles mal for alle prosjektene våre i programfag. Derfor utarbeidet vi en felles mal for Arbeidsplan, Refleksjonsark og Tilbakemeldingsskjema. Forkortet blir dette ART, noe vi følte passet vår linje bra. Det er disse vi har brukt i periodene med flerkamera på VG2.

Det elevene ble vurdert på i disse periodene var:

- En skriftlig teoretisk prøve i forhold til tv-historie, tv- sjangre osv.
- Elevene skrev refleksjonsark hvor de kort skrev litt om hva de synes om perioden og hva de hadde lært, også skulle de utheve hvilke kompetansemål de følte de hadde lært.
- En muntlig gjennomgang av produksjonen, dagen etter produksjonen. Denne fikk dessverre jeg ikke vært med på siden jeg ikke har undervisning med disse klassene da.

Jeg gjennomførte også et undervisningsopplegg i flerkameraproduksjon for VG3 (videregående kurs 3) i Mediedesign høsten 2011. Mediedesign er en relativt ny klasse ved Gausdal VGS (opprettet 2009), og er et alternativ til VG3 Medier og kommunikasjon hvor elevene får yrkestittelen mediedesigner når de er ferdige. Grunnen til at jeg også vil nevne denne klassen er at det er bare de som har kompetansemål som omhandler flerkameraproduksjon (Utdanningsdirektoratet, 2008). I denne klassen hadde jeg et litt annet opplegg. Jeg og elevene utviklet perioden sammen, og jobbet bare praktisk i studio, for fokuset for dem skulle være å lære flerkameraproduksjon i studio godt.

De hadde også vært gjennom et lignende opplegg som det jeg har nevnt jeg hadde med VG2 året før, så teorien hadde de fra før, også fikk de tilgang til PowerPointene som repetisjon. Denne gangen valgte elevene å lage barne-TV fra studio, og for at de skulle ha litt mer utfordringer siden de hadde vært gjennom flerkamera før, så valgte de å også bruke grenscreen (en bruker grønn bakgrunn i TV-produksjon for å kunne erstatte dette med en annen bakgrunn, som for eksempel i værmeldingen der de legger på et kart) i deler av produksjonen sin. I etterkant fikk elevene en gruppekarakter og en individuell karakter. Ved at jeg går inn i klassen og deltar i utformingen av dens kultur, kan dette kanskje kalles antropologisk- og aksjonsforskning (<http://snl.no/antropologi>).

2.3.4 Elevrappporter

Som tidligere nevnt, så leverte elevene refleksjonsark hvor de kort forklarte litt om hva de synes om perioden, om sin egen innsats, og om hvordan de synes produktet ble til slutt. Så disse refleksjonsarkene som vi har kalt dem, fungerte som egenvurderingsrapporter for elevene i disse periodene.

Jeg velger å legge ved refleksjonsarkene til de tre elevene som var produsenter (vedlegg 3). Dette fordi det var de som i utgangspunktet hadde mest oversikt over produksjonen, og kanskje dermed hadde mest å komme med tilbakemeldinger på.

Det som er gjennomgående for alle tre er at det virker som de synes de fikk mye ansvar som produsenter. De sier det ikke direkte, men en forstår det når de sier de måtte være med på litt av alt. Dette tror jeg de synes var både utfordrende, men også litt interessant. Ellers sier de en del konkret om hva de gjorde, hvilke valg de måtte ta underveis, og begrunner disse valgene.

Egenvurderingene er litt ulike, men det gjennomgående er at de er fornøyd med både egen innsats og stort sett fornøyd med klassens innsats. En ting jeg savner som jeg ba dem om å skrive litt om er hva de i ettertid ser de kunne gjort annerledes. De nevner det så vidt med at de kunne brukt mer tid på øving, men her hadde jeg ønsket at de gikk mer i dybden.

2.3.5 Spørreundersøkelse med elevene fra et undervisningsopplegg

I forbindelse med denne oppgaven laget jeg en spørreundersøkelse til mine elever som jeg hadde hatt undervisning i flerkamera med (Vedlegg 4). Jeg valgte å spørre elevene på VG2 som jeg har beskrevet undervisningsopplegget mitt for tidligere. Jeg kunne spurt en annen klasse, men VG3 Mediedesign som jeg har hatt flerkamera med før hadde et litt annerledes opplegg og måtte dermed hatt andre spørsmål. De er også bare 12 stk. så derfor har jeg valgt å ikke spørre dem.

I tillegg til å forklare muntlig for elevene hva jeg ville med undersøkelsen og hvilke svaralternativer de hadde når jeg delte den ut, så forklarte jeg det skriftlig i begynnelsen av undersøkelsen. Dette for å være sikker på at de forstod hva de skulle svare på. Jeg ville finne ut hva elevene mente om ulike faktorer ved undervisningen i flerkameraproduksjon.

Jeg spurte om samarbeidet i klassen, for dette mener jeg er noe av det viktigste i flerkameraproduksjon. Om ikke samarbeidet i klassen fungerer, vil dette mest sannsynlig gå utover produksjonen, og til slutt produktet.

Videre stilte jeg noen spørsmål til om de hadde lært tekniske aspekter ved flerkameraproduksjon. For selv om teknikken ikke er det som nødvendigvis må være i fokus, er teknikken noe de må kunne grunnleggende for å kunne jobbe med flerkameraproduksjon.

Så stilte jeg et par spørsmål om ansvar og hva de mente om at de selv fikk så mye ansvar. Dette fordi jeg ville finne ut om de mente de fikk for mye ansvar selv, om de var fornøyd med å få så mye ansvar, eller kanskje de ville hatt ennå mer ansvar? Dette var viktig for meg å vite i forhold til å kunne planlegge nye undervisningsopplegg, og da kanskje legge opp til mer eller mindre ansvar for elevene.

Til slutt spurte jeg et par spørsmål om lærerens rolle. For jeg ville vite hva de mente om hvor stor grad av styring de mener læreren bør ta i et slikt undervisningsopplegg. Jeg la jo opp til en stor grad av selvstendighet for elevene, og at jeg var tilgjengelig som veileder, så jeg lurte derfor på om de følte de fikk den hjelpen de trengte.

Jeg utførte undersøkelsen en dag alle på VG2, Medier og Kommunikasjon var samlet og hadde undervisning i mediefag. Jeg håpte derfor flest mulig var til stede slik at jeg kunne få et best mulig resultat. Jeg fikk 38 svar, noe jeg var litt skuffet over, siden de er 46 elever når alle er tilstede. Dette er en svarprosent på 75%. Men det var ikke mye jeg kunne gjøre med at folk var borte av ulike årsaker. Jeg mener likevel at dette er nok til å kunne se tendenser i hva elevene mener, og velger å bruke resultatene i denne oppgaven.

De fleste elevene brukte veldig kort tid på å svare, og det var svært få som valgte å skrive kommentarer, selv om de hadde mulighet til dette på hvert spørsmål. Det var bare 5 respondenter som valgte å bruke kommentarfeltene, og av disse fem var det 3 som kommenterte på få steder. 2 respondenter skrev på litt flere steder, men hadde stort sett korte kommentarer. Det overrasket meg litt at det var så få som valgte å bruke kommentarfeltet, og at de som kommenterte skrev så korte svar. Jeg velger å ikke ta med disse kommentarene, da jeg ikke fant dem særlig interessante og utfyllende i forhold til min oppgave. Det overrasket meg også litt at de brukte så kort tid på å svare på undersøkelsen. Jeg mener jeg hadde lagt opp til god nok tid for dem til å svare på undersøkelsen. De fikk den kl. 12, også hadde da mulighet til å bruke 35 minutter før neste time begynte, men de fleste svarte på bare få minutter.

Nå har jeg stort sett bare begrunnet hvorfor jeg stilte de ulike spørsmålene. Svarene vil jeg gå grundigere inn på i refleksjonsdelen.

2.3.6 Metodekritikk

Som tidligere nevnt har jeg brukt både hermeneutiske fenomenologiske metoder og positivistisk/kvantitativ metode.

Hermeneutiske fenomenologiske metoder brukte jeg som sagt gjennom å beskrive min egen rolle som student, beskrive undervisningsopplegg, og si litt om noen elevrapporter. Dette er stort sett subjektive beskrivelser, og kan derfor kritiseres for å være for unøyaktig. Rapportene kan for eksempel regnes som for unøyaktige, for de gir bare uttrykk for den enkelte students mening. Men de gir et inntrykk av hva elevene selv mener er viktig, og dette mener jeg er viktig for å belyse problemstillingen min. Derfor har jeg valgt å ha med dette i oppgaven min.

Min beskrivelse av mine erfaringer som student i flerkameraproduksjon er også svært subjektive, og kan derfor også kritiseres for å være en unøyaktig kilde. Men andre kan mene at man ved å kjenne bakgrunnen min, også lettere kan tolke det jeg skriver i denne oppgaven, og derfor er verdifullt for oppgavens helhet. Min beskrivelse av undervisningsopplegg kan også regnes for å være for unøyaktig siden dette også i stor del er subjektivt. Men siden jeg har lagt ved en arbeidsplan for undervisningsopplegget som elevene faktisk fulgte til punkt og prikke, kan denne delen være litt mindre subjektiv.

Jeg har som sagt også valgt å ha med en spørreundersøkelse, og dette gir et kvantitativt resultat. Gjennom spørreundersøkelsen har jeg fått et tallmessig uttrykk for elevenes meninger om undervisning i flerkameraproduksjon på videregående skole. Et tallmessig uttrykk kan regnes som en nøyaktig metode for å samle informasjon. Men siden jeg bare fikk svar fra 38 respondenter (som gav en svarprosent på 75%), kan dette være et for lite datagrunnlag for å være grundig nok. Jeg mener likevel at undersøkelsen gav mange interessante funn som jeg vil diskutere nærmere i refleksjonsdelen.

Jeg har fokusert på to ulike metoder, og dette kan som jeg nevnte i introduksjonen til metodedelen kalles metodetriangulering. Noen kan si at man ved å bruke metodetriangulering ikke får nok fokus på de ulike metodene. Men jeg mener at man ved å bruke ulike metoder får et større perspektiv ved at man ser ting fra flere sider. Man får også flere perspektiv, og dette kan gi større grunnlag for diskusjon.

Ved å delta i klassen som lærer kan en si at jeg har både brukt antropologisk metode og aksjonsforskning som metode. Begge disse metodene kan regnes med som de kvalitative metodene, men noen teoretikere vil ikke godta at aksjonsforskning er en forskningsmetode i det helle tatt, fordi den kan være uetisk (Berger, 2006). Andre mener at aksjonsforskning kan være for politisk (<http://mediabase1.uib.no/paxlex/paxleksikon.html>).

2.3.7 Kildekritikk

Jeg har brukt noen primærkilder (jfr min bruk av Bjørgen, 1991), men jeg burde kanskje ha brukt flere primærkilder for de er mer nøyaktige. Men dette er som oftest ikke praktisk mulig da dette bl.a. vil ta veldig lang tid, og noen ganger finnes ikke primærkildene lenger. Jeg har også valgt å bruke nyere litteratur der jeg har hatt valget, og dermed ikke fokusert på primærkildene (jfr min bruk av Bjørgen, 2000).

Jeg har også brukt en del internettartikler for dette er en rask måte for eksempel finne definisjoner. Noen internettartikler kan være mindre nøyaktige, men dette har jeg forsøkt å unngå ved å kryssjekke artiklene med andre artikler. Jeg fant for eksempel ut at artikkelen om positivismen på wikipedia ikke var nøyaktig nok, og valgte derfor å bruke store norske leksikon sin artikkel. Jeg har likevel valgt å bruke wikipedia artikler noen steder hvor jeg snakker om teknisk utstyr, for de står godt forklart der og jeg vet at disse definisjonene er riktige.

Andre kilder i min oppgave er bl.a. elevene mine og meg selv. Slike kilder kan kalles myke data og kan kritiseres for å være unøyaktige/subjektive, da de ikke gir målbare verdier. Men jeg mener likevel dette gir en dypere forståelse av problemet (jfr metodekritikken).

Det kom nylig ut en ny bok om som heter Mediepedagogikk: refleksjoner om teori og praksis (Vettenranta & Frantzen, 2012). I utgangspunktet høres dette ut som en bok jeg kunne brukt mye, men etter å ha bladd kjapt gjennom virker det for meg som at denne boken ikke direkte tar opp tema som er relevant for denne oppgaven. Jeg nevner den likevel da det er mulig jeg har oversett noe, siden den er så ny, jeg ikke fikk tid til å sette meg inn i den, jeg fant ut om boken i begynnelsen av mai. Jeg har også sett på andre liknende fagbøker innen medier og undervisning, men ingen går direkte på det å undervise i flerkamera, og de henviser også til mange av de bøkene jeg henviser til i forhold til pedagogiske teorier, og jeg velger derfor å bruke de originale pedagogiske kildene.

Jeg har også sett gjennom noen tidsskrifter, og skulle gjerne funnet artikler fra aktuelle tidsskrift som for eksempel TILT (<http://www.mediepedagogene.no/tilt/om-tilt>), men har dessverre ikke funnet noe som kan knyttes opp direkte mot min problemstilling.

2.4 Faktadel, hva fant jeg?

I litteraturen jeg valgte fant jeg bl.a. mye om ansvar for egen læring og ”learning by doing” som jeg sier mer om i refleksjonsdelen. Jeg fant også en del begreper fra vitenskapsteori som for eksempel om hermeneutisk fenomenologisk metode og positivistisk/kvantitativ metode. Andre begreper jeg fant var bl.a. validitet og relabilitet (jfr refleksjonsdelen).

I min beskrivelse av mine erfaringer som student i flerkameraproduksjon skrev jeg at jeg synes det er viktig med veiledning. En mulig konklusjon av dette er at studenter har behov for veiledning, og dette gjelder alle nivåer. Jeg fant også ut at begrepet ansvar for egen læring står sentralt i studiene i flerkameraproduksjon på HiL.

Gjennom min beskrivelse av undervisningsopplegg fant jeg bl.a. ut at ytre faktorer kan ha en del å si for resultatet. Det at den ene klassen fikk lengre tid på grunn av ytre faktorer gjorde at det ble lengre til de skulle ha sending, og kanskje derfor mistet litt motivasjon for å jobbe. En annen ytre faktor som kan ha vært med på å påvirke resultat for noen av klassene var som nevnt at det var en del fravær. Så ytre faktorer er altså med på å påvirke resultatet til elevene.

Jeg fant også ut at ytre rammer er med på å påvirke resultatet. Som jeg nevnte tidligere i oppgaven, så har vi litt begrenset utstyr på skolen, og dette kan være en begrensende faktor for sluttproduktet til elevene. En annen faktor jeg fant ut var viktig å tenke på var å lage innholdsmessige rammer for elevene, slik at de ikke alltid velger enkleste utvei.

Noe annet jeg fant som er viktig for elevenes motivasjon er at sluttproduktet ender i en direktesending. Dette gjør elevene mer skjerpet, og de har et klart mål å jobbe mot.

Det jeg vil trekke fram av det jeg fant fra elevenes rapporter er at de føler de fikk mye ansvar. Dette var på både godt og vondt. På den ene siden virket det som de synes det var litt stas å få så mye ansvar, men på den andre siden synes de det var litt skummelt også. Jeg fant også ut at elevene ikke begrunnet veldig grundig i rapportene sine, og dette er noe jeg ønsker å jobbe med at de skal bli bedre på i senere prosjekter.

Av svarene i undersøkelsen mener jeg at jeg kan se en tendens til at de fleste var stort sett passe fornøyd med denne undervisningsperioden. De fleste har svart 3 eller 4 på svært mange spørsmål. Nå kan det være mange grunner til dette, og det vil jeg komme mer inn på i refleksjonsdelen.

2.5 Refleksjonsdel

2.5.1 Ansvar for egen læring

Jeg skrev litt tidligere at jeg mener at begrepet ansvar for egen læring står sentralt i studiene i flerkameraproduksjon ved Høgskolen i Lillehammer. Jeg begrunnet dette med at jeg mener at elevene får mye ansvar for selv å finne ut av ulike deler ved en flerkameraproduksjon. Slik må det kanskje også være på et praktisk masterstudium, at elevene selv må finne ut av ting. Jeg gav også selv mine elever ganske stor grad av ansvar i mitt undervisningsopplegg ved Gausdal VGS, men med noe mer styrte rammer.

Ansvar for egen læring er i utgangspunktet ikke noe nytt. En kan trekke linjer til Sokrates og Piaget. (Bjørgen, 2000. s. 239) Det er også lett å se at "learning by doing" prinsippet til Dewey står sentralt (Dewey ifg Imsen, 1999. s. 71). Sentralt i Deweys "learning by doing" begrep er at elevene lærer gjennom aktivitet og erfaring. Det er ofte det en gjør når elevene selv tar ansvar for egen læring. I hvert fall er det slik når det gjelder flerkameraproduksjon, elevene lærer gjennom å arbeide praktisk med oppgaver og tar ansvaret for disse oppgavene selv.

Det kan være mange fordeler med å gi elevene stor grad av ansvar selv. Ivar A. Bjørgen satte opp 10 mål som alle fremhever positive sider ved Ansvar for egen læring begrepet (Bjørgen, 1991). Etter min erfaring som student og som lærer i undervisning med flerkameraproduksjon er det et par av disse målene jeg mener flerkameraproduksjon fungerer godt for å nå. Punktet om at elevene lærer å regulere egen arbeidstid mener jeg er særlig gjeldende for flerkameraproduksjon. I eksemplet fra mitt undervisningsopplegg måtte eleven selv styre tiden de brukte på opptak av VB-innslag, øving og sendingen styrte de også helt selv.

Et annet punkt jeg mener er viktig i flerkameraproduksjon er det at elevene lærer utholdenhet. Dette mener jeg de gjør gjennom for eksempel å bruke mye tid på å øve og terpe på det samme i studio, da må alle være tålmodige for at alle skal klare rollene sine. Punktet om at elevene får uttrykke egen kreativitet er også spesielt gjeldende når vi driver med flerkameraproduksjon, elevene får lov å være veldig kreative på mange ulike områder, da lærer de å utvikle praktisk-estetiske evner. Elevene kan også få en mestringsfølelse gjennom å klare å gjennomføre en flerkameraproduksjon. Men det er ikke sikkert at alle får denne selvtilliten, for det er ikke sikkert alle føler de får en mestringsfølelse gjennom rollen sin. Det kan hende noen har fått en rolle de føler de kan godt fra før, dermed vil ikke dette punktet gjelde for dem. Det siste punktet jeg vil trekke fram, og som kanskje er noe av det viktigste en lærer gjennom å jobbe med flerkameraproduksjon er samarbeid. Bjørgen sier en får kunnskap om læring ved samarbeid med andre. I flerkameraproduksjon er alle avhengige av hverandre for at en skal få til et bra sluttresultat. For eksempel hjelper det lite om bildene og lyden er bra, om ikke den som sitter og klipper det sammen gjør det på en bra måte, og vica versa. Så gjennom at alle rollene er avhengige av hverandre, lærer en å samarbeide veldig godt, og en positiv bi-faktor av dette kan være at klassemiljøet blir styrket. Om klassen ikke klarer å samarbeide, så kan det jo ha en negativ effekt. Men erfaringsmessig så klarer de fleste klassene å samarbeide godt i flerkameraproduksjon.

Samarbeidslæring er også en metode i seg selv. Den ble utviklet av brødrene Johnson i USA, og tilpasset norske forhold av Ove Haugaløkken og Aage Aakervik (Imsen, 1999. s. 292) Viktige begreper i samarbeidslæring er: positiv gjensidighet, sosiale ferdigheter og individuelt og kollektivt ansvar (Imsen, 1999. s. 293). Det er ikke vanskelig å se at dette er begreper som er viktige i flerkameraproduksjon. For eksempel har flerkameraproduksjon stor grad av positiv gjensidig avhengighet, gjennom at alle har et felles mål om å lage en best mulig produksjon. Dette målet når de gjennom å utøve ulike roller, og dermed har de også individuelt ansvar for egen rolle. Men de har også et kollektivt ansvar for at alle skal gjøre en best mulig jobb slik at resultatet blir best mulig. Det siste punktet om at elevene lærer sosiale ferdigheter er også svært gjeldende i flerkameraproduksjon. For god kommunikasjon og samspill mellom rollene er også svært viktig for å oppnå et godt resultat. Det negative ved samarbeidslæring kan være som jeg nevnte at om de ikke klare å samarbeide, kan dette gå utover resultatet. Det kan være mange grunner til at samarbeidet ikke fungerer, men dette vil jeg ikke gå nærmere inn på nå.

En vanlig kritikk av ansvar for egen læring er at noen mener at arbeidsmåter og personlig utvikling blir vektlagt fremfor det faglige (Bjørger, 2000. s. 237). Men i flerkameraproduksjon kan en nesten si at arbeidsmåten er det faglige elevene skal lære, dermed vil ikke det være noe motsetningsforhold her. Jeg mener at dette er noe av styrken med å undervise i flerkameraproduksjon, nemlig at elevene lærer faglige begreper gjennom praktisk arbeid, derfor lærer de gjennom ”learning by doing” prinsippet som nevnt over. En annen kritikk av ansvar for egen læring er at noen mener at det er vanskelig å ta ansvar når en ikke kjenner fagstoffet (ibid). Dette kan jeg for så vidt være enig i kan være en utfordring. Men da blir den ansvarlige lærerens ansvar å passe på at eleven får nok faglig grunnlag/veiledning så de kan ta ansvar på egenhånd. Jeg prøver å gjøre dette ved å gi elevene litt teori før de får prøve det selv i praksis, jfr. min omtale om roller i min beskrivelse av undervisningsopplegg.

Elever med særskilte behov kan være en utfordring i alle læringssituasjoner. Men kanskje spesielt når det gjelder undervisningsopplegg som legger opp til mye ansvar for egen læring. Hvordan dette løses kommer helt an på de særskilte behovene, og i forhold til flerkameraproduksjon kan dette selvsagt også by på mange utfordringer. Men jeg mener at flerkameraproduksjon kanskje er en god måte for å inkludere elever med særskilte behov i et klasse miljø på en positiv måte. Dette mener jeg blant annet fordi det i flerkameraproduksjon er så mange roller som skal fylles, og da er det kanskje enklere å finne en rolle som passer særskilte behov. For eksempel har jeg hatt elever med nedsatt hørsel som fungerte fint i flerkameraproduksjon ved å lage grafikk og under sending styrte grafikk og VB innslag. Jeg har også hatt elever med aspergersyndrom som fungerte greit, fordi deres interesseområde var film, og de klarte fint å stå på kamera. Men jeg har også hatt elever som ikke har kunne vært med i flerkameraproduksjon fordi de for eksempel har vanskeligheter med å jobbe sammen med andre og jobbe selvstendig. Disse elevene har da ikke fått så mye ansvar for egen læring, og har egen assistent som har hjulpet dem med en individuell oppgave i stedet, som for eksempel å lage en kort dokumentarfilm om elevens interesseområde.

Det at elevene får så mye ansvar, kan også selv gi grunn for kritikk: de kan rett og slett få for mye ansvar. Dette er selvsagt noe en som lærer må være bevisst når en bruker ansvar for egen læring i undervisningen. Her kommer lærerens rolle inn, og i hvor stor grad læreren skal ta styring eller gi slipp på elevene vil ha betydning for om elevene føler de får for mye, for lite eller føler de mestrer ansvaret. Av rapportene elevene leverte i etterkant av undervisningsopplegget jeg tidligere har beskrevet, så kom det fram at noen følte de kanskje fikk litt mye ansvar. Dette gjaldt særlig de tre elevene som i hver sin klasse var bildelprodusenter. Dette er jo kanskje den viktigste rollen, og de fungerer jo da som sjef for resten av klassen. Dette følte de nok var en stor utfordring, men de sier også i rapportene at de følte de klarte det greit, og da har de kanskje fått passe mengde ansvar?

2.5.2 Elev og lærer

Som jeg nevnte i min beskrivelse av min erfaring som student selv, så mener jeg at jeg ved noen anledninger fikk god veiledning, mens jeg kanskje andre ganger føler jeg kunne hatt mer veiledning. Dette mener jeg viser at det kan være svært vanskelig å finne balansegangen mellom det å gi elevene mye ansvar, og det å gi elevene veiledning. Vygotski gir læreren en avgjørende rolle som veileder i en innledende fase av prosessen, læreren gir altså hjelp til selvhjelp (Bjørger, 2000. s. 235). Det er vel dette jeg også mener er lærerens rolle, og det er derfor som tidligere nevnt har mye fokus på oppstarten av prosjektene, og det er der jeg som lærer må hjelpe til mest å veilede elevene mine videre. Lærerrollen kan derfor bli betegnet som regissør, hvor læreren bare bidrar med en problemløsningsmodell (Risberg, 2009. s. 27). Men det er viktig å presentere fakta på en slik måte at elevene får tid til å gjøre egne, veloverveide valg så de selv kan etablere et forhold til mediet. (Kenny, 2004. s. 19)

Et eksempel på hvordan jeg selv har gjort dette i min undervisning er hvordan jeg underviste om lyssetting. Først viste jeg i studio, altså veiledet jeg dem. Så fikk de prøve uten meg, men gruppevis, dette gikk også bra. Men når de var alene, ble de straks mer usikre. Det kan være mange grunner til dette, men noen kan være sosiale faktorer. For eksempel var det mange jenter i disse klassene, og de viste mer usikkerhet rundt egne tekniske ferdigheter, og dette kom kanskje ekstra tydelig frem når de jobbet alene. Dewey sin ”learning by doing” tar kanskje ikke opp dette så godt. Det er da viktig som jeg nevnte i forrige avsnitt å veilede på en god måte.

En ting som er litt spesielt for flerkameraproduksjon er at det er så mange ulike roller som skal fylles, og hvordan disse rollene blir valgt ut kan ha en del å si for resultatet. I eksemplet fra mitt undervisningsopplegg valgte elevene roller selv. Jeg kunne gått inn og styrt dette mer, kanskje burde jeg ha gjort det? For en rolle som for eksempel produsent rollen som er så viktig burde kanskje læreren styre. Men på den andre siden så er det ikke sikkert elevene ville blitt like motivert om læreren hadde valgt rollene for dem. Et ansvar for egen læring er jo nettopp det at de må ta egne valg en viktig del.

I min beskrivelse av undervisningsopplegget ved Gausdal vgs nevnte jeg litt om ytre og indre rammer som kan være med på å påvirke resultatet. Dette har jeg sagt mer om i min tidligere oppgave, og vil derfor ikke gå dypere inn på dette nå. (Lund, 2010. s. 10-12)

Jeg har tidligere beskrevet at jeg har undervist i både VG2 og VG3, og jeg mener å merke en viss forskjell på modenhet av elevene. Det sier seg selv at de som går i 3. klasse og har vært gjennom en periode med flerkameraproduksjon har mer erfaring, og derfor bør de i hvert fall i teorien ta ting lettere. Jeg kan også erfaringsmessig si at elevene som har flerkamera på VG3 ofte tar hele produksjonen mer seriøst.

I undervisningsopplegget jeg har beskrevet, var vi som nevnt to lærere. Vi fordelte det slik at den andre læreren tok for seg teori om tv historie og tv sjangre. Jeg fikk dermed konsentrert meg om kun den praktiske gjennomføringen. I utgangspunktet bør det være en fordel å være to lærere. Forskjellige personer kan gi ulike tolkninger og ha flere meninger. Det kan for eksempel være en fordel i forhold til å diskutere elevene i forhold til tilbakemelding. Men en ulempe kan være at det å gi tilbakemelding vil ta lengre tid når dette skal diskuteres.

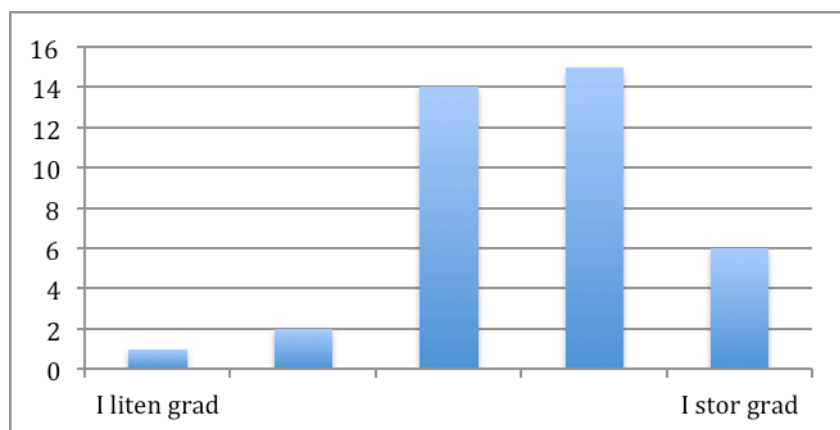
Det at elevene har to eller flere lærere å forholde seg til kan også føre til usikkerhet for elevene i den praktiske gjennomføringen. De kan bli usikre på hvem de skal henvende seg til og hvem som veileder på hva. Så det er viktig å være klar og tydelig på dette hvis en er flere lærere. En annen ting ved å være flere lærere er at det kan bli vanskeligere å få en totaloversikt. Jeg føler i hvert fall det var vanskeligere å få en totaloversikt når vi var to lærere enn om jeg hadde hatt alt ansvaret selv.

I den perioden vi var to lærere, var det den andre læreren som hadde den muntlige gjennomgangen. Det er noe jeg har pleid å ha selv, men p.g.a. timeplan så kunne ikke jeg være med på dette denne gangen. For elevene sin del fikk de den gjennomgangen jeg mener de bør ha. Personlig føler jeg at jeg da gikk glipp av noe veldig viktig. For det å ha en muntlig gjennomgang av perioden helt på slutten sammen med elevene mener jeg er viktig for å få avsluttet på en god måte, og for at elevene skal bli bevisst hva de har gått gjennom og dermed kanskje lærer de det litt grundigere.

2.5.3 Spørreundersøkelsen

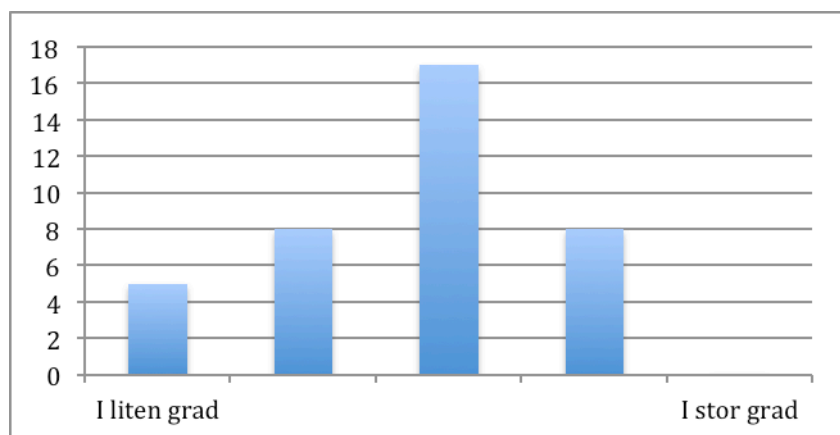
Resultatet av spørreundersøkelsen er redegjort for i vedlegg 5. Her viser jeg en grafisk framstilling av svarene, og diskuterer kort hvert enkelt svar.

Spørsmål 1: Hvordan fungerte samarbeidet i klassen?

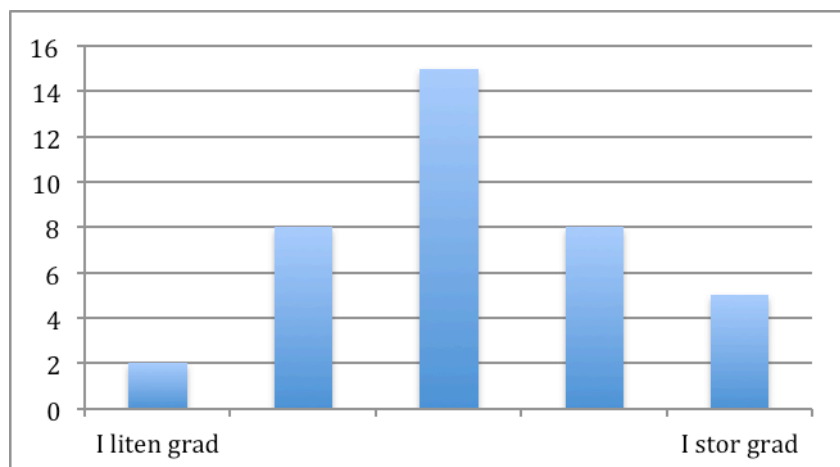
Ut i fra disse svarene ser enn at de fleste stort sett er fornøyd med samarbeidet i klassen. Dette kan vise at ansvar for egen læring og samarbeidslæring fungerte i disse klassene (jfr. Avsnitt om ansvar for egen læring)

Spørsmål 2: I hvilken grad føler du at du lærte om lyssetting?

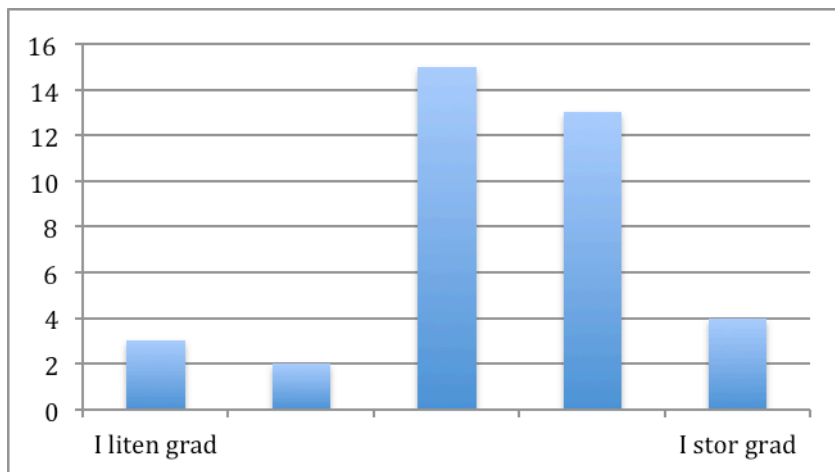
Her ser enn at de fleste føler de har lært litt, men ikke mye om lyssetting. Dette er kanskje litt overaskende, da dette er noe jeg hadde fokus på i begynnelsen av perioden. Men jeg tror dette er fordi jeg bare hadde en kort gjennomgang. Det var også bare et par personer i hver klasse som hadde ansvaret for lyset senere, da mente de andre kanskje at de ikke lærte noe særlig mer om lys. Jeg vil derfor prøve å endre mitt undervisningsopplegg når vi har om lyssetting. For eksempel vil jeg bruke mer tid i studio med elevene, og gi dem mer tid til å jobbe selv med lyssettingen. Da vil jeg forhåpentligvis få flere til å forstå mer om lys.

Spørsmål 3: I hvilken grad føler du at du lærte mer om lyd?

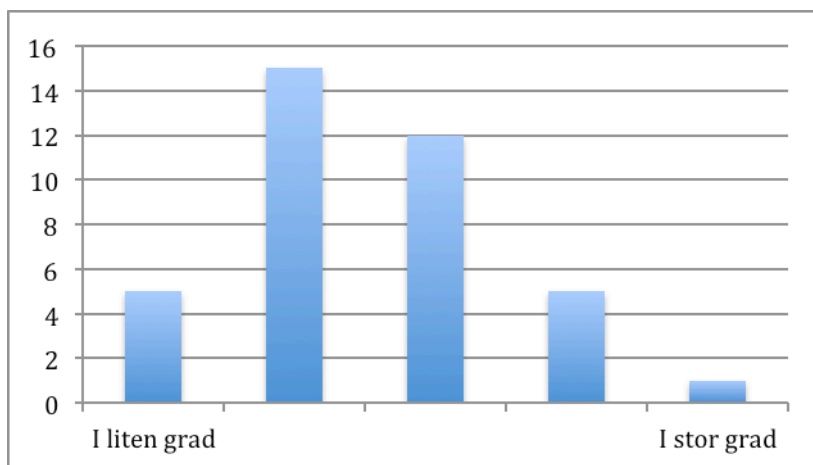
Dette er mer etter mine forventninger, da jeg i utgangspunktet ikke hadde så mye fokus på lyd, men viste alle litt om lyd i begynnelsen av perioden, også hjalp de som hadde lydansvar senere. En annen mulig grunn til at flere føler de lærte om lyd enn om lys kan være at de har mer erfaring med lyd, siden vi har flere egne lydprosjekter på skolen.

Spørsmål 4: I hvilken grad føler du at du lærte mer om kamerabruk?

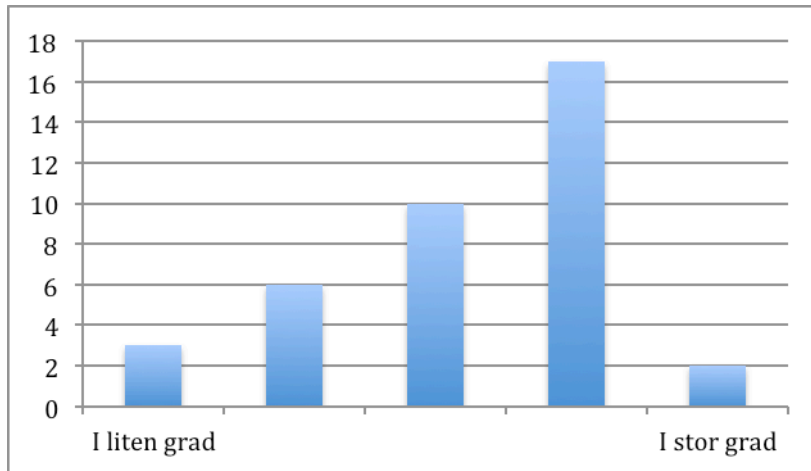
Flertallet sier de har lært en del om kamerabruk, da har jo perioden vært nyttig i forhold til dette. Jeg hadde også en del fokus på kamerabruk både i forhold til opptak av VB-innsalg og opptak i studio. Kanskje de rett og slett har lært mer fordi de ved å bruke kamera så mye som de må i en periode med flerkamera, lærer det godt (jfr. Learning by doing).

Spørsmål 5: I hvilken grad føler du at du lærte mer om komposisjonsprinsipper?

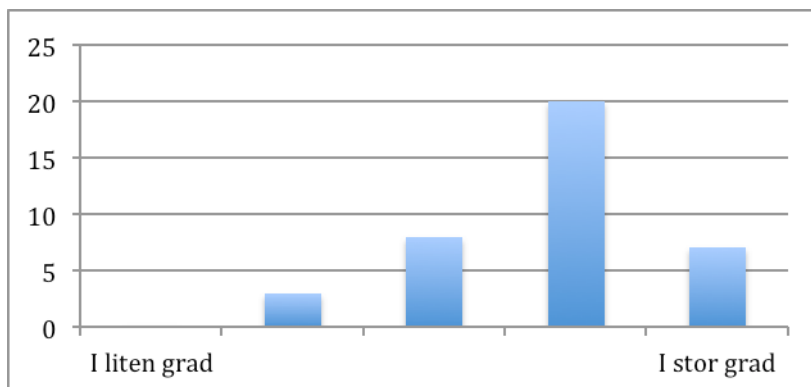
Dette er for meg faktisk ikke så overraskende, for jeg hadde ikke direkte fokus på dette. Men jeg stilte spørsmålet for å se om de skjønnte at de hadde lært om komposisjonsprinsipper gjennom å jobbe en del med kamera. Dette gjorde de da tydeligvis ikke, og jeg må derfor gjøre de mer bevisst på hvordan de lærer om komposisjonsprinsipper gjennom å jobbe med flerkameraproduksjon. Dette hadde jeg mer fokus på i det opplegget jeg snakket om i min tidligere oppgave (Lund, 2010. s. 7-9)

Spørsmål 6: Vi hadde litt teori om lyssetting, generelt om flerkameraproduksjon og rollene i produksjonen i begynnelsen av perioden. Synes du teorien var til hjelp?

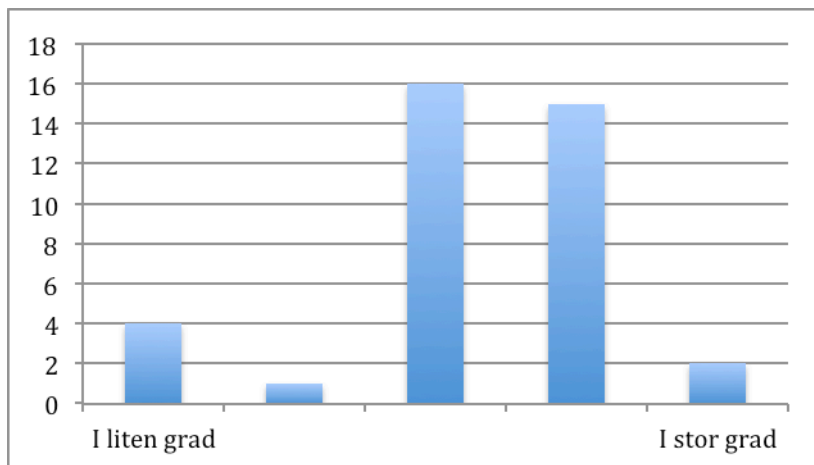
For meg er disse svarene ganske positive, og jeg er faktisk litt overasket over hvor mange som synes teorien var til hjelp for dem. Overrasket fordi de gav uttrykk for at dette var veldig kjedelig og uinteressant da vi gikk gjennom dette i klassene. Det viser kanskje at det er viktig å ha teori med elevene, slik at de får et godt utgangspunkt for den praktiske gjennomføringen.

Spørsmål 7: Dere fikk mye ansvar selv for deres egne roller og for produksjonen. Hvilken grad av ansvar føler du at du fikk?

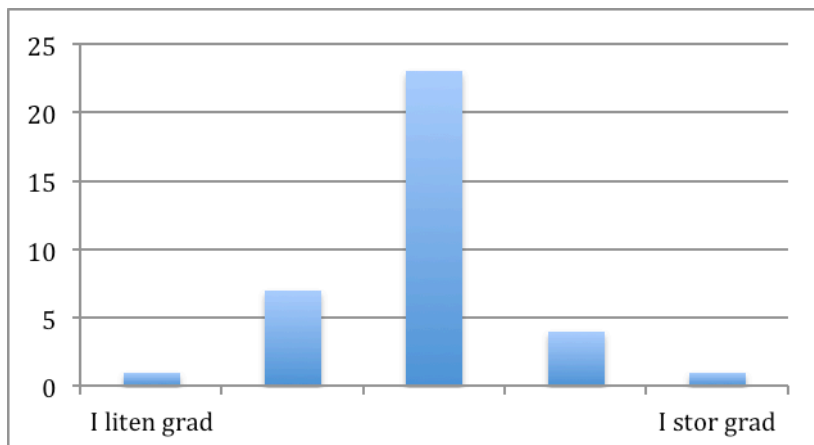
Her ser en at de føler de fikk mye ansvar, og det var vel også litt av hensikten med oppgaven.

Spørsmål 8: I hvilken grad var det motiverende å få så mye ansvar?

Litt varierende svar, men det virker som flertallet synes det var motiverende å få mye ansvar. Dette står godt til det jeg sa tidligere om ansvar for egen læring (jfr. kap. 2.5.1).

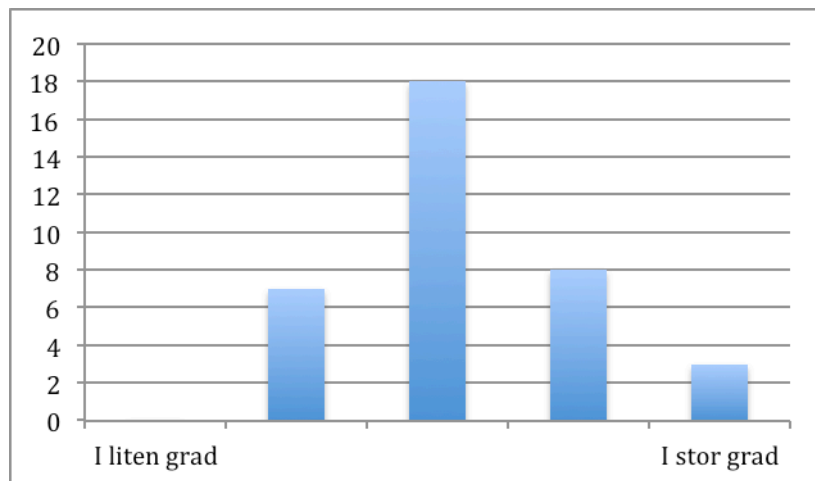
Spørsmål 9: Burde lærerne styrt mer eller mindre av produksjonen? (F.eks kunne læreren styrt mer hva slags produksjon dere skulle lage, bestemt roller på forhånd osv.)

Her har de fleste svart at de føler læreren styrte nok. Dette er på en måte litt overraskende da jeg kanskje hadde trodd de ønsket litt mer styring fra læreren. Men på den andre siden er det ikke overraskende da de jo svarte de følte de fikk passe med ansvar, og da er det naturlig at de synes læreren ikke skal styre for mye.

Spørsmål 10: I hvilken grad føler du at du fikk hjelp av lærerne?

Her ser en at de fleste synes de fikk hjelp, men i litt varierende grad. Dette er også som forventet i forhold til at de synes de fikk mye ansvar og likte det å få mye ansvar. Om noen synes de fikk for lite hjelp, kan det være fordi jeg som lærer ikke hadde anledning til å hjelpe alle samtidig med de ulike rollene.

Jeg har nå kort drøftet hvorfor jeg tror elevene har svart som de har gjort. Det var som jeg har nevnt bare 38 som svarte, dette gjør at man skal være litt forsiktig med å vektlegge disse svarene for mye. Det var også to personer som ikke svarte på spørsmål 9 og 10.

2.5.4 Teori og praksis

I spørreundersøkelsen viste det seg at elevene synes de lærte en del av den teorien vi hadde med dem. Men elevene hadde mest praktisk arbeid, det er derfor interessant å se på dette forholdet. Teori og praksis er også et tema i mye av litteraturen jeg har brukt i denne oppgaven.

I en positivistisk oppfatning av forholdet mellom teori og praksis kan en si at teorien gir direkte retningslinjer som styrer praksisen (Hiim & Hippe, 2001. s. 44). Dette er slik det ofte er i flerkameraproduksjon. For eksempel kan en si at teori rundt det å bruke et kamera er som en bruksanvisning for hvordan dette skal gjøres. Når elevene skal lære å bruke lydmikseren så blir en del av teorien rundt dette faktisk å bruke bruksanvisningen.

Oftes ses en slik positivistisk holdning på som en negativ og snever holdning som trer teorien ned over hodet på eleven. Da blir det lite rom for tenking selv. Eller at en slik positivistisk tankegang kan gjøre det vanskelig for læreren å se helheten fordi en henger seg opp i ”bruksanvisningen”. I forhold til flerkamera kan det også være negativt i forhold til det at det tekniske kan bli for mye i fokus og dermed drepe litt av kreativiteten. Men for å lære det grunnleggende i flerkamera er dette en meget viktig del, når en er trygg på det tekniske er det lettere å kunne være kreativ.

En teori vi i stor grad benytter i flerkameraproduksjon kan kalles yrkesteori. Praksisen er da yrkespraksis (Hiim & Hippe, 2001. s. 49). For eksempel i min PowerPoint om TV-studio produksjon (Vedlegg 6), hadde jeg hentet dette fra andre kilder (Griffith University 2002, Lindeland 2003), og dermed presentert yrkesteori og konkretisert dette for yrkesutøverne, altså elevene mine. Når elevene da bruker disse retningslinjene praktisk i studio selv, så utøver de dermed yrkespraksis. Det at elevene lærer gjennom å erfare det selv, kan kalles erfaringsbasert læring (Lund, 2010. s. 13). Det er kanskje særlig denne lærdommen en får gjennom å jobbe med flerkameraproduksjon. Dette har jeg gått grundigere inn på i min forrige oppgave, hvor jeg bl.a. snakket om Kolbs læringssirkel (ibid)

2.5.5 Kompetansemål

I min tidligere oppgave så sier jeg også litt om kompetansemål, og da om hvordan jeg bruker kompetansemål som ikke direkte omhandler flerkamera til likevel å kunne brukes i undervisning om flerkameraproduksjon (Lund, 2010. s. 11) Dette viser noe av det jeg synes er en utfordring ved å bruke læreplanene, vi må tolke dem til hva vi mener er riktig måte å lære elevene de ulike kompetansemålene på (Imsen, 1999. s. 101). Det er faktisk bare i læreplan for VG3 Mediedesign at det står noe om flerkameraproduksjon. Som nevnt har vi denne linjen ved Gausdal VGS, og det gjør at jeg lettere kan argumentere for viktigheten av å bruke flerkameraproduksjon i undervisningen. Men jeg synes det er synd det ikke lenger står i læreplanene for VG2, slik det gjorde i de eldre læreplanene. Dette gjør at mange skoler ikke lenger har fokus på flerkameraproduksjon. Da mener jeg de går glipp av mange muligheter.

2.5.6 Diskusjon av metoder

Jeg har som tidligere nevnt brukt to ulike hovedmetoder i denne oppgaven, og dermed brukt metodetriangulering. I slutten av oppgaven vil jeg nå vurdere innhold og metode opp mot begrepene validitet og reliabilitet. Validitet er en betegnelse på hvor godt man klarer å måle det en har til hensikt å måle eller undersøke

(<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2683/1/Validitetsfeil/Validitetsfeil.html>).

Reliabilitet er forbundet med målesikkerhet (nøyaktighet)

(<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2684/1/Reliabilitetsfeil/Reliabilitetsfeil.html>).

Disse begrepene er opprinnelig fra statistikk, som er en positivistisk metode, men brukes i dag i en videre betydning

(<http://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED4010/h08/undervisningsmateriale/ValiditetReliabilitetKvalitativForskning.ppt>).

I spørreundersøkelsen har jeg prøvd å være nøyaktig ved å telle gjennom resultatene flere ganger og kryssjekke disse. Men jeg har ikke delt svarene etter de ulike klassene, og dette kan være med på å minske reliabiliteten. Det at jeg ikke har mer en 38 respondenter (75% av klassen) er også med på å minske reliabiliteten.

I mine litteraturhenvisninger har jeg prøvd å være så nøyaktig jeg klarer ved å oppgi kildene og hvor jeg har kunnet, har jeg oppgitt sidehenvisninger. Jeg har også forsøkt å skilne mellom sekundær og primærkilder, men dette har jeg kanskje ikke vært nøyaktig nok på. Jeg har også valgt å fokusere på enkelte pedagogiske teorier som ansvar for egen læring, learning by doing og samarbeidslæring. Disse tre har jeg valgt fordi de henger godt sammen og de bygger delvis på hverandre. Det finnes mange flere teorier, noen av dem har jeg henvist til i oppgaven, mens andre har jeg henvist til ved å henvise til min forrige oppgave hvor jeg beskrev disse mer utfyllende. Om dette øker reliabiliteten eller ikke kan diskuteres.

I denne oppgaven har jeg sett på problemstillingen både ut i fra elevenes synspunkt og lærerens synspunkt. Kanskje hensikten med oppgaven ville bli bedre besvart ved å kun fokusere på den enes synsvinkel. Dette kunne kanskje økt oppgavens validitet.

Ved å bruke flere teorier, kan noen mene at dette minsker validiteten for man mister da oversikten. Men som nevnt kan noen mene at dette øker validiteten fordi når en har flere faktorer, diskuteres problemet grundigere (Rienecker & Stray Jørgensen, 2006. s. 251-252). Jeg mener at jeg ved å fokusere på kun noen teorier ikke har minsket validiteten fordi disse teoriene henger godt sammen. Men ved å nettopp bruke mer enn en teori mener jeg også at jeg har en viss validitet i oppgaven.

2.5.7 Forskningsetikk

Jeg har i denne oppgaven prøvd å forholde meg til kildene på en best mulig etisk forsvarlig måte innen den tidsrammen jeg hadde, jfr det jeg har sagt om primær og sekundærkilder og avsnitt om reliabilitet og validitet. Elevene har også samtykket til at jeg kan bruke deres rapporter, spørreundersøkelsen og bilder jeg har tatt av dem, dermed har jeg ivaretatt deres interesser.

2.5.8 Ting jeg kunne gått dypere inn i

Det finnes flere ulike teorier jeg kunne gått inn i, men som jeg har valgt å ikke nevne i denne oppgaven. Jeg sa for eksempel i min forrige oppgave (Lund, 2010) at jeg skulle si noe om MAKIS prinsippene og James Mursells prinsipper (Imsen, 1999. s. 269). Men jeg synes disse prinsippene ikke passer så godt inn i forhold til det å undervise flerkamera, fordi jeg mener disse prinsippene er ganske individ orienterte. En annen ting jeg kunne gjort mer ut av var spørreundersøkelsen. Jeg kunne for eksempel spurt flere elever over en lenge tidsperiode, men dette hadde krevd veldig mye tid.

Jeg brant ut en DVD av elevenes produksjoner som jeg i utgangspunktet tenkte å ha med i denne oppgaven. Men jeg ser at jeg i oppgaven har beskrevet generelt om undervisningsopplegget, og ikke gått inn på selve produksjonene, derfor velger jeg å ikke ha med denne DVDen.

Det siste året har jeg jobbet 100% som lærer ved siden av studiene i tillegg til å være nybakt pappa, derfor har jeg heller ikke hatt tid til å gå dypere inn i materien enn det jeg har klart i denne oppgaven.

2.6 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg forsøkt å finne ut av:

”Hvilke faktorer er viktige for å lære flerkameraproduksjon på videregående skole?”

En viktig faktor ved å undervise i flerkameraproduksjon er rollen som veileder, og i oppgaven har jeg vist at det er viktig å være bevisst denne rollen. Jeg må gi nok veiledning og teorigrunnlag, men også gi elevene en del ansvar selv. Ut i fra undersøkelsen min fant jeg bl.a. at elevene synes det er nyttig å ha en del teoriundervisning. Kanskje fordi mye av teoriundervisningen i flerkamera er så sterkt knyttet opp mot det praktiske. Tidligere i oppgaven nevnte jeg bl.a. at i flerkamera blir noe av teoriundervisningen som en bruksanvisning å regne, og dette kan da regnes som en positivistisk oppfatning av undervisningen (jfr kap 2.5.4). En slik positivistisk tilnærming til undervisningen er ofte sett på som en negativ ting, men jeg mener at jeg i denne oppgaven har belyst at i forbindelse med flerkamera og undervisning kan dette være en positiv ting. En annen faktor jeg mener jeg har vist er viktig, er at elevene lærer ved å få gjøre praktiske øvelser (jfr Dewey og ”learning by doing”). De lærer også gjennom det å jobbe mot et felles mål, og får motivasjon til å jobbe gjennom dette samarbeidet (jfr samarbeidslæring). Dette samarbeidet kan og være med å styrke klassemiljøet. Elevene får også motivasjon av ansvaret de får, noe de selv sier i svarene fra undersøkelsen og i rapportene. Det er også en del utenforliggende faktorer som for eksempel utstyr, tidsbegrensing, undervisningsplaner og lignende som er viktige i forhold til det å undervise i flerkameraproduksjon (jfr. kap 2.3.3.) .

Selv om flerkameraproduksjon ikke står som kompetansemål i annet enn lærerplan for VG3 Mediedesign (Utdanningsdirektoratet, 2008), mener jeg at det å undervise i flerkameraproduksjon på videregående skole er viktig og aktuelt. Jeg mener at jeg gjennom denne oppgaven har belyst hvorfor flerkameraproduksjon er godt egnet i undervisning på videregående skole.

2.7 Fremtidig arbeid

Om jeg skulle gått videre med tema i denne oppgaven, så ville jeg gått mer inn på lærerrollen, og jobbet mer med for eksempel veilederrollen en har som lærer i flerkameraproduksjoner (Risberg, 2009. s. 28-31).

Ved å belyse noen faktorer som er viktige for å lære flerkameraproduksjon håper jeg at jeg selv vil bli mer bevisst hva jeg kan gjøre for å bli en bedre lærer og lage bedre undervisningsopplegg for mine elever. For eksempel vil jeg prøve å ha litt mer fokus på at alle skal lære seg grunnleggende tekniske ferdigheter innen kamerabruk, lyd og lys, for dette er noe jeg så elevene var litt usikre på etter spørreundersøkelsen. Jeg skal prøve å bli mer bevisst min rolle som veileder, og gjennom dette også være bevisst på hva elevene selv skal gjøre.

Jeg håper også noen kan se verdien av å bruke flerkameraproduksjon på videregående skole etter å ha lest denne oppgaven. Kanskje noen blir inspirert til å prøve selv å bruke flerkameraproduksjon i undervisningen sin.

3.0 Litteraturliste

Bøker og artikler: (I alfabetisk rekkefølge.)

- Berger, Anne-Harriet (2006). *Hvilke vitenskapelige og etiske utfordringer ligger i valget av aksjonsforskningsperspektivet i tilknytning til et praktisk skoleutviklingsprosjekt*. Eureka Digital nr. 8.
- Bjørgen, Ivar A. (1991). *Ansvar for egen læring. Den profesjonelle elev og student*. Trondheim, Tapir.
- Bjørgen, Ivar A. (2000). *Ansvar for egen læring, historien om et begrep*. Norsk pedagogisk tidsskrift nr. 4-5.
- Video Studio Production dossier* (2002). Brisbane, Griffith University.
- Hiim & Hippe, (2001). *Å utdanne profesjonelle yrkesutøvere*. Oslo, Gyldendal Akademiisk
- Imsen, Gunn (1999). 2. utgave. *Lærerens verden*. Oslo, Tano Aschehoug.
- Kappelrud, Johan (2010). *Lyd og bilde, et musikalsk samarbeid?* Master i Fjernsynsproduksjon. Høgskolen i Lillehammer.
- Kenny, Robert F. (2004). 2nd edition. *Teaching TV Production in a Digital World: Integrating Media Literacy*. Westport, Libraries Unlimited.
- Lindeland, Tor Ivar (2003). *Rollene i TV-Studio*. Kristiansand, Tangen VGS. (Lagt ved på vedlegg 6)
- Lund, Johannes (2010). *Flerkamera som undervisningsmetode*. Masteroppgaveseminar. Høgskolen i Lillehammer.
- Rienecker, Lotte & Stray Jørgensen, Peter (2006). *Den gode oppgaven – håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. Bergen, Fagbokforlaget.
- Risberg, Toril (2009). *Praktisk pedagogikk – en studentaktiv lærerutdanning*. Oslo, Cappelen Akademisk Forlag.
- Utdanningsdirektoratet (2008). *Programområde for Mediedesign – Læreplan i felles programfag VG3*. Oslo.
- Vettenranta, Soilikki & Frantzen, Vegard (2012). *Mediepedagogikk – refleksjoner om teori og praksis*. Trondheim, Tapir Akademisk Forlag.

Nettsider: (I kronologisk rekkefølge slik de fremstår i oppgaven.)

<http://www.gullruten.no/?p=regler2>

http://en.wikipedia.org/wiki/DI_unit)

http://en.wikipedia.org/wiki/Stage_box

http://en.wikipedia.org/wiki/Multicore_cable

<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2487/1/Metodetriangulering/Metodetriangulering.html>

<http://www.svt.ntnu.no/psy/studiet/forelesninger/host-2001/psy200/lea.morseth-200-4.pdf>)

<http://snl.no/positivisme/vitenskapsfilosofi>

<http://www.youtube.com/watch?v=tPUIPFdNEos&feature=related>)

http://www.nrk.no/video/se_hvordan_produzenten_og_script_jobber_mot_esc_finalen/71DD B2B92BCAD623/emne/ESC/sa

<http://www.3drender.com/glossary/fresnellight.htm>

http://www.sceneteknikk.com/index.php?option=com_content&view=article&catid=42%3Alyskastere&id=115%3Aaparkanner&Itemid=101

<http://www.udir.no/Vurdering/Vurdering-for-laring/>

<http://snl.no/antropologi>

<http://mediabase1.uib.no/paxlex/paxleksikon.html>

<http://www.mediapedagogene.no/tilt/om-tilt>

<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2683/1/Validitetsfeil/Validitetsfeil.html>

<http://www.kunnskapssenteret.com/articles/2684/1/Reliabilitetsfeil/Reliabilitetsfeil.html>

<http://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED4010/h08/undervisningsmateriale/ValiditetReliabilitetKvalitativForskning.ppt>

4.0 Vedlegg

1. Lydmanual Gullrutens Fagpris ..... s. 50-61
2. Arbeidsplan for flerkameraperiode, Gausdal vgs ..... s. 62-63
3. Elevrappporter (3 stk.) ..... s. 64-66
4. Spørreskjema ..... s. 67-69
- 5: Resultat av spørreundersøkelsen ..... s. 70-72
- 6: CD med egenlagde PP med om flerkamera og TV historie.

Vedlegg 1:

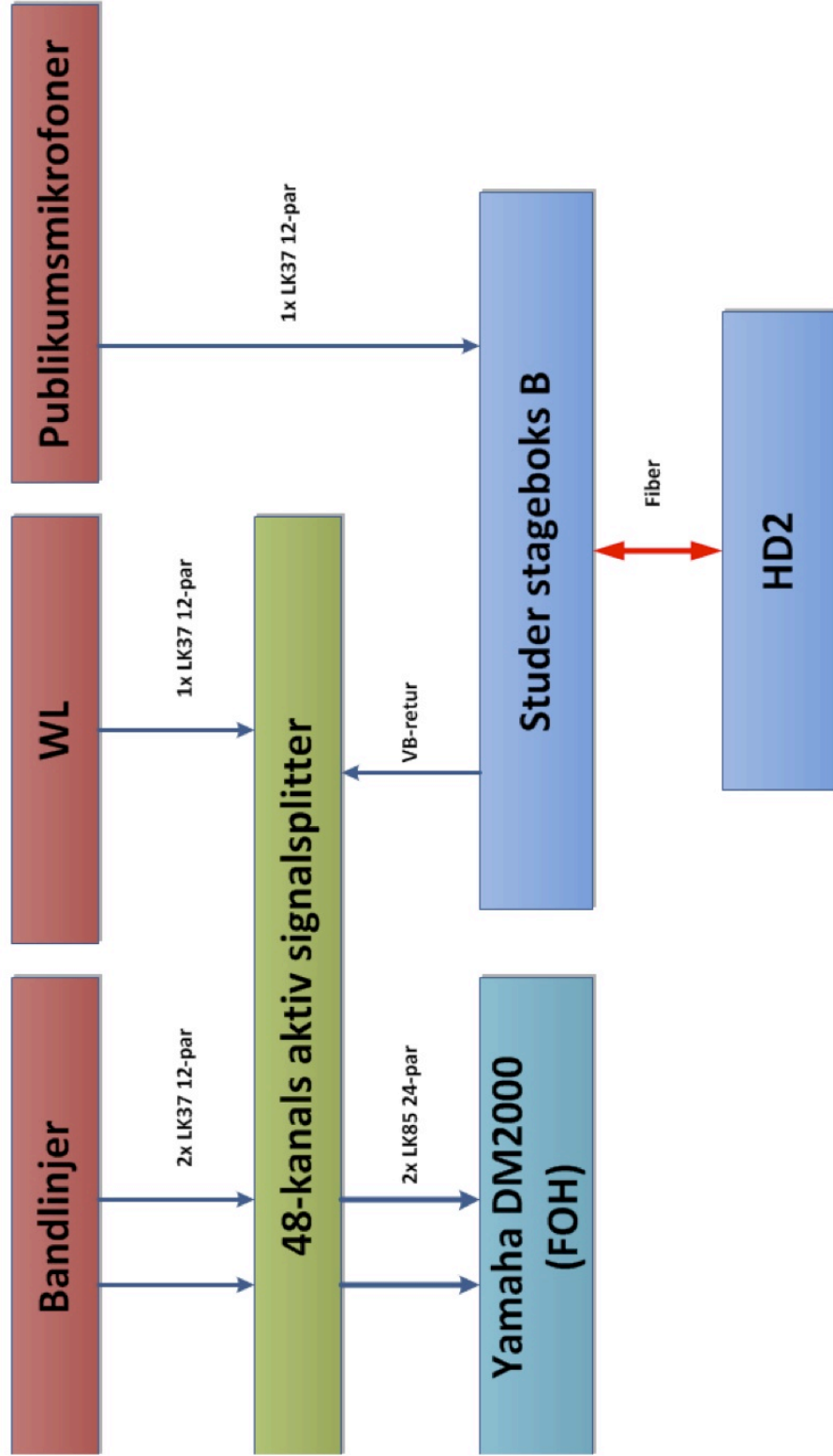

**Lydmanual
Gullrutens Fagpris**

Bemanning lyd Gullrutens Fagpris 2011

FUNKSJON	NAVN	TLF	MAIL	KLASSE
A-lyd	Sveinung Vevstad	95 90 22 20	sveinung@vevstad.net	MA1FLK
B-lyd	Johannes Lund	91 58 60 35	jlnepal@gmail.com	MA2FLK
Lydass.	Sidre Arvid Glende	97 04 75 09	sindreglende@gmail.com	BA1FLK
PA-lyd	Jens Magnus Dreyer	90 10 97 77	jmdreyer@c2i.net	Edderkoppen
Scenecrew	Vegard Elgesem	46 95 66 65	vegard.elgesem@gmail.com	BA1FLK
Lydveileder	Håkon Aarøen	93 81 27 81	hakon@aaroen.no	NRK
OB-buss: OB-TEAM HD2				

Flytskjema lyd Gullrutens Fagpris 2011

Linjeoversikt Splitt						
Splitt	Kilde	Mik	Stativ	Valkyrien	Yoga Fire	HMK
1	Kick	Beta 52	LG	X	X	
2	Kick	Beta 91		X	X	
3	Skarp Over	SM 57	LG	X	X	
4	Skarp Under	SM 57/904/KM184	LG	X	X	
5	Hi hat	480	LG	X	X	
6	Tam 1	904		X	X	
7	Tam 2	904		X	X	
8	Tam 3	904			X	
9	OH L	KSM32	SG	X	X	
10	OH R	KSM32	SG	X	X	
11	Bass DI	DI		X	X	
12	Bass MIC	MD 420	LG	X	X	
13	Git (Doc)	SM57	LG		X	
14	Git (Åpen)	SM57	LG		X	
15	Git (Åpen)	906	LG		X	
16	Keys 1 L	DI			X	
17	Keys 1 R	DI			X	
18	Keys 2 L	DI			X	
19	Keys 2 R	DI			X	
20	Fele Venstre	XLR		X		
21	Fele Center	DI		X		
22	Fele Høyre	DI		X		
23	Akk. Git	DI				X
24	Akk Mic?	480	SG			X
25	Fele Venstre	Egen DPA WL		X		
26	Fele Center	Egen DPA WL		X		
27	Fele Høyre	Egen DPA WL		X		
28	Vokal Venstre/Vok Keys/Git	Beta 58 WL	SG	X	X	X
29	Vokal Center/ Vok Dansken	Beta 58 WL	SG	X	X	
30	Vokal Høyre/ Vok Bass	Beta 58 WL	SG	X	X	
31	Standup HH/HMK	KSM9	RG			X
32	Siri Bøyle	DPA 4066				
33	Siri HH	Beta 58 WL				
34	Takkemik	KSM9 WL	RG			
35	Res. Bøyle	DPA 4066				
36	VB L	Snores fra O/P 1 i Studer Stageboks				
37	VB R	Snores fra O/P 1 2 Studer Stageboks				
38						
39						
40						
41						
42						
43						
44						
45						
46						
47						
48						

LG=Lite Stativ m/galge SG=Stort Stativ m/galge RG=Rettt Stativ u/galge

Monitorkurser fra PA

Monitorkurs	Valkyrien	Hilde Marie Kjersem	Yoga Fire	Komm.	
1	Fele L	Gitarist	Keys		
2	Fele C	Hilde Marie	Vok	2 wedger	
3	Fele R		Git R		
4	Bass		Bass		
5	Trommer		Trommer		

Frekvensoversikt trådløs

WL	R9 Group	Channel	Frekvens	Kilde	Mikrofon
#1	30	1	800.325	DPA Fele L	Egen DPA
#2	30	2	801.800	DPA Fele C	Egen DPA
#3	30	3	802.200	DPA Fele R	Egen DPA
#4	30	4	802.950	Vokal Venstre	Beta 58 WL
#5	30	5	805.825	Vokal Center	Beta 58 WL
#6	30	6	807.950	Vokal Høyre	Beta 58 WL
#7	30	7	810.475	Standup/HMK	KSM9 WL
#8	30	8	811.075	Siri Bøyle	DPA 4066
#9	30	9	812.450	Siri HH	Beta 58 WL
#10	30	10	814.825	Takkemik	KSM9 WL
#11	30	11	817.800	Res. Bøyle	DPA 4066

Linjeoversikt HD2

Splitt	Linje	Kilde	Mik	Valkyrien	Yoga Fire	HMK
1	A1	Kick	Beta 52	X	X	
2	A2	Kick	Beta 91	X	X	
3	A3	Skarp Over	SM 57	X	X	
4	A4	Skarp Under	SM 57/904/KM184	X	X	
5	A5	Hi hat	KM 184	X	X	
6	A6	Tam 1	904	X	X	
7	A7	Tam 2	904	X	X	
8	A8	Tam 3	904		X	
9	A9	OH L	KSM32	X	X	
10	A10	OH R	KSM32	X	X	
11	A11	Bass DI	DI	X	X	
12	A12	Bass MIC	MD 420	X	X	
13	A13	Git (Doc)	SM57		X	
14	A14	Git (Apen)	SM57		X	
15	A15	Git (Apen)	906		X	
16	A16	Keys 1 L	DI		X	
17	A17	Keys 1 R	DI		X	
18	A18	Keys 2 L	DI		X	
19	A19	Keys 2 R	DI		X	
20	A20	Fele Venstre	XLR	X		
21	A21	Fele Center	DI	X		
22	A22	Fele Høyre	DI	X		
23	A23	Akk Git.	DI			X
24	A24	Akk Mic	KM 184			X
25	A25	Fele Venstre	Egen DPA WL	X		
26	A26	Fele Center	Egen DPA WL	X		
27	A27	Fele Høyre	Egen DPA WL	X		
28	A28	Vokal Venstre/Vok Keys/Gi	Beta 58 WL	X	X	X
29	A29	Vokal Center/ Vok Dansker	Beta 58 WL	X	X	
30	A30	Vokal Høyre/ Vok Bass	Beta 58 WL	X	X	
31	A31	Standup HH/HMK	KSM9			X
32	A32	Siri Bøyle	DPA 4066			
33	A33	Siri HH	Beta 58 WL			
34	A34	Takkemik	KSM9			
35	A35	Res. Bøyle	DPA 4066			
36	A36					
37	A37	Fransk LL	480			
38	A38	Fransk LH	480			
39	A39	Fransk RL	480			
40	A40	Fransk RR	480			
41	A41	Fransk L	Schoeps CMC-6			
42	A42	Fransk R	Schoeps CMC-6			
43	A43	AB L	DPA4006			
44	A44	AB R	DPA4006			
45	A45	Nærmikk 1	MKH 416	LG		
46	A46	Nærmikk 2	MKH 416	LG		
47	A47	Nærmikk 3	MKH 416	LG		
48	A48	Nærmikk 4	MKH 416	LG		

Output Stageboks B

Linje	Kilde	Kommentar				
1	VB L					
2	VB R					
3						
4						
5						
6						
7						
8						

VALKYRIEN ALLSTARS STAGEPLOT

Martin/ Cat Drummer:
Ch. 1-10
AUX 4
NB: NO riser

Magnus/Donkey Bass
Ch. 11-12
AUX 5
230V

Erik/Sheep Fiddler:
Ch. 13,16,20
AUX 1
230 V

Tuva/Duck Fiddler:
Ch. 14,21
AUX 2

Ola/Pig Fiddler
Ch. 15,22
AUX 3

-----Stage Front-----
-

TECHNICAL RIDER

General:

Yoga Fire needs 3 hours for load-in and soundcheck. We will of course accept only line-check on large festivals with separate monitormix. If so, please call me, the soundengineer, as soon as the gig is booked.

If there are any support-bands, or Yoga fire is the support band, please call and we will make a reasonable plan together.

If any of the crew or others at the venue are connected to antifascist movements, the soundengineer would really like to have a beer with them after the gig.

Lights:

We need lights. Preferably lights that rock. And a dedicated professional light engineer who is running the lights during the concert. **All lights must be rigged and ready before the artists get in!**

Sound:

PA-SYSTEM:

High quality 3- or 4- way system. Preferred systems: Meyer MSL3/4/Melodi'e/Mica, EAW750, L'acoustic Vdosc/Kudo, JBL Vertec, d&b (Q and J-series) or similar rock'n roll PA. The system has to cover all over the audience area and be able to play at least 105 dB(A) undistorted sound at mixing position. The system must play the entire frequency range from 25 Hz to 30 kHz. No hum or other noise in the PA system will be accepted. The artist is not responsible for any damage on the system as long as this is related to underdimensioned PA. The sound system must be rigged and tested before the artist's sound engineer arrives at the venue.

The artist's sound engineer needs a dedicated system technician that is properly familiar with the PA-system, power conditions and the routines at the venue. This person needs to be present at get-in, sound check, concert and load-out and is responsible for all rigging of the equipment delivered by the venue.

MIXER:

min. 32 ch (w/full EQ and all aux. available), 4 band parametric EQ, minimum 2 «sweep able» parameters, insert, variable hi-pass filter.

Min. 10 aux: 5 mon (pre), 5 FX (post)

Min. 8 groups w/inserts.

Preferred mixers: Midas H1000/2000/3000/Legend, Soundcraft MH3 or similar.

The mixer needs to be located in the centre of the audience area.

DIGITAL MIXER MUST BE AGREED AND APPROVED BY THE ARTIST'S SOUND ENGINEER BEFORE THE START OF THE TOUR. THE ARTIST'S SOUNDENGINEER MAY NOT ACCEPT OTHER DIGITAL

MIXERS THAN DIGICO D5/D1 OR SOUNDCRAFT VI6/VI4. Pleeease: No LS9...

EFFECTS:

2 x high quality reverb. Preferred: Lexicon PCM80/90, TC M-5000, M-3000 or similar.
1 x reverb for drums. Preferred: SPX 90/990/2000 or similar.
1x multieffect. Preferred: SPX 990/2000 or similar
1 x delay. Preferred:TC Electronics2290/D2.IMPORTANT!MUST HAVE TAP-FUNCTION!
8 x high quality comp. DBX 160, Drawmer, BSS, Urei (see stageplot---negotiable...)
31 band graphic EQ for all monitor channel and FOH. Preferred: Klark DN 360, BSS FDS 360
1 CD -player

MONITORS:

6 monitor wedges, 15" + horn
1 drumfill.
5 mixes.
Examples on accepted standard: Turbosound 420/450, L'acoustic 115 FM, AL112.
Outdoor stage or large venues: 2xmonitors on all channels and sidefills.

WARNING! Yoga fire is loud on stage. Very loud. Say no more...

BACKLINE:

If we travel by car, we bring all backline. If we travel by airplane, please check with promoter for backline-requests.

Anyway we need 1 carpet for drums and a drumriser (40-60 cm. high)

BACKDROP:

Yoga Fire will bring a backdrop with measurements 4x3 meters that need to be localized behind the band. The venue needs to provide one truss or similar + stagehands for rigging.

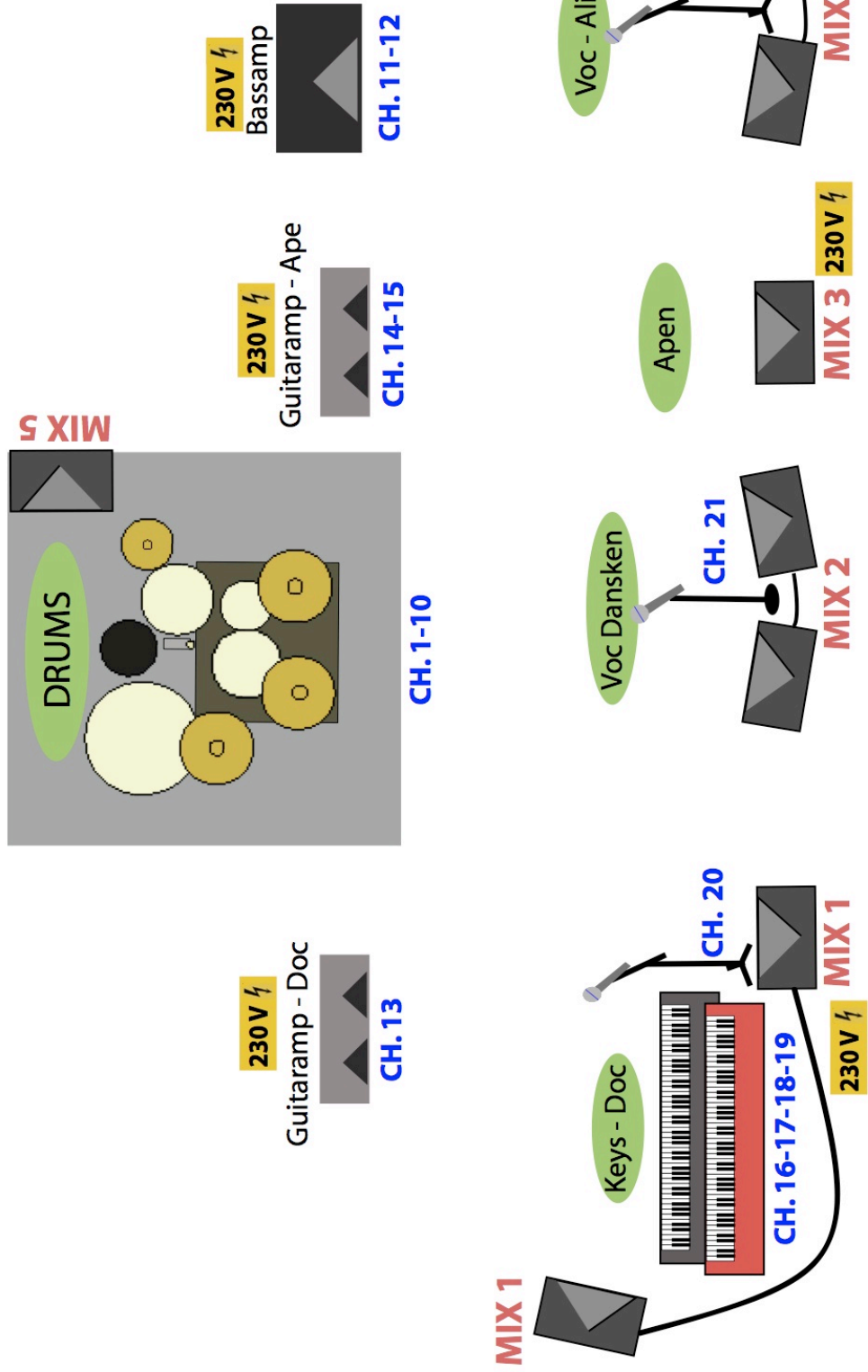
**QUESTIONS? PLEASE DON'T HESITATE TO PHONE OR EMAIL ME:
STIG GUNNAR RINGEN, PH. +47 9205 8696,
stiggunnar@loudandclearproductions.no.**

INPUTLIST

input:	Instrument:	Mic / Di	Insert:	Stand
1	BD	Beta 52	gate	small w/boom
2	BD	sm91/beta91	gate	-
3	SN	beta57/sm57		small w/boom
4	SN under	604/904		clip on
5	hat	cond		small w/boom
6	tom	604/904	gate	clip on
7	tom	604/904	gate	clip on
8	tom	604/904	gate	clip on
9	OH	km184 or similar		large w/boom
10	OH	km184 or similar		large w/boom
11	Bass DI	Active DI	comp	-
12	Bass mic	MD421/sm58	comp	small w/boom
13	Guitar - Doc (SR)	SM 57		small w/boom
14	Guitar - Apen (SL)	SM 57		small w/boom
15	Guitar - Apen (SL)	Shure ksm27, alt. 906, Milab VM44		small w/boom
16	keys 1-L	active DI	comp on group 1&2	-
17	keys 1-R	active DI	comp on group 1&2	-
18	keys 2-L	active DI	comp on group 1&2	-
19	keys 2-R	active DI	comp on group 1&2	-
20	Voc-keys/git (Doc)	beta 58A	comp on group 3&4	large roundbase w/boom
21	Voc-Dansken	WL Shure beta58A (shure ma/mb/r6)	comp 5	large w/boom
22	Voc-Bass (Alis)	beta 58A	comp on group 3&4	large w/boom
23	split from 20	Venue provides XLR - split	-	-
24	split from 21	Venue provides XLR - split	-	-
25	split from 22	Venue provides XLR - split	-	-
26	Own fx	-	-	-
27	Own fx	-	-	-
28	Own fx	-	-	-
29	Own fx	-	-	-
30	Own fx	-	-	-
31	Own fx	-	-	-

Stageplot Yoga Fire

Vedlegg 2: Eksempel på arbeidsplan.

Art - Arbeidsplan for flerkameraperioden.

Dere skal lage en flerkameraproduksjon som skal sendes direkte fra MK Studio på skolen. Sjanger og format bestemmer vi i fellesskap. Dere bør ha minst en gjest i studio, og sendingen skal vare i nøyaktig 25 minutter.

Deadline: Sending torsdag 26.01.12. kl 14.00

Vurdering: Sending, teoriprøve, refleksjonsark, tilbakemeldingsark.

Øktplan:

Uke	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
2	Intro om flerkamera Vise eksempler Idemyldring Prøve roller i studio (Johannes)	Teori (Jostein)	Gjennomgang av studio Lyssetting Gangen i lyd og bilde Rollefordeling (Johannes) VB med Jostein	Teori (Jostein)
3	Gjøre ferdig VB Planlegge sending Kameragang, lysplan, lydplan, studiosettingplan, manus. (Johannes)	Teori (Jostein)	Planlegge sending Kameragang, lysplan, lydplan, studiosettingplan, manus. (Johannes)	Teoriprøve (Jostein)
4	Studiojobbing (Johannes)	Prøver i studio Kameramøter (Johannes)	Prøver i studio Kameramøter Generalprøve Sending kl. 14.00	Muntlig evaluering Levere refleksjonsark på Fronter. kl 12.00.

Vurderingskriterier/Kjennetegn på måloppnåelse

Læreplanmål fra:	Disse kjennetegn på måloppnåelse må med for å oppnå karakteren:		
	1 og 2 Hva?	3 og 4 Hvordan?	5 og 6 Hvorfor?
<p>Medieproduksjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planlegge, gjennomføre og vurdere produksjoner i tekst, bilde, lyd og kombinasjoner av disse i ulike formater og til ulike medier - bruke grunnleggende fagterminologi og forklare ulike medietypers produksjonsforløp fra idé til ferdig produkt - bruke prinsipper for prosjektstyring, kvalitetssikring og kostnadsberegning av en medieproduksjon - lagre medieprodukter i ulike formater på lagringsmedier og gjøre rede for aktuelle distribusjonsformater i ulike medier - behandle og vedlikeholde utstyr for medieproduksjon 	<ul style="list-style-type: none"> -Være tilstede og utføre rollen sin. - Kunne grunnleggende begreper. - Levere i tide - Behandle og bruke utstyr på en forskriftsmessig måte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjør beviste valg i forhold til rollen og arbeidsoppgaver. - Bruker fagterminologi og begreper bevist. - Holde tidsfrister og påse at innlevert arbeid er i rett format i forhold til studio. - Ha et bevist forhold til utstyr i forhold til kamerateknikk, lysteknikk og lydteknikk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjør veloverveide og godt begrunnede valg i forhold til rollen og arbeidsoppgaver. - Sette begreper i en større sammenheng. - Kunne gi begrunnede valg i forhold til formater osv. - Gjør veloverveide og godt begrunnede tekniske valg i forhold til kamerateknikk, lysteknikk og lydteknikk.
<p>Mediedesign og – uttrykk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bruke lyssetting for å fremme komposisjon og design i bildeproduksjoner, og vurdere bruk av lys - bruke ulike dramaturgiske modeller i egne produksjoner og drøfte dramaturgien i egne og andres produkter 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne 3-punktslyssetting - Kunne dramaturgiske modeller 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne bruke 3 punktslyssetting i studio - Kunne bruke dramaturgiske modeller 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne begrunne valg i lyssetting. - Kunne begrunne valg av dramaturgiske modeller
<p>Mediekommunikasjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drøfte forhold som fremmer eller hemmer kommunikasjon - analysere ulike medieprodukter med henblikk på tekst, bilde og lyd i mediehistorien 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne den enkle kommunikasjonsmodellen. - Gjenkjenne tv historie og sjangre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vise forhold som kan fremme eller hemme kommunikasjon. - Kunne gjengi viktige deler av tv historie og kunne ulike sjangre. 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte forhold som fremmer eller hemmer kommunikasjon. - analysere ulike medieprodukter med henblikk på tv historie og sjangre.

aRt - Refleksjon fra Tomas L. Andersson

Etter perioden føler jeg at jeg kan:

Produsent

Bildemiks, kamera og bildeutsnitt

Studio oppriggelse

Lyd

Lyssetting inne i studioet

I denne perioden har jeg lært mye om TV generelt og TV historie.

Jeg har også lært hvordan man bygger opp en TV sending / TV program og at det er mye planlegging som skal til. Som produsent føler jeg at jeg har fått full kontroll på kontrollrommet hvor vi styrer showet ifra. Jeg har lært om diverse jobber man kan ha der som f.eks bildemikser, lydmann, script o.l. Min hovedoppgave i denne perioden var å være produsent. Oppgaven min var og være en 'sjef' for resten av gruppa. Jeg satt inne på kontrollrommet å snakket i en mikrofon inn til studioet å holdte de der inne oppdatert. Jeg snakket til kamerafolkene hvis det var noe jeg ville endre på og til lydfolkene hvis det var noe teknisk der jeg ville justere på. Jeg hadde hjelp av Cecilie som var min assistent, også kalt script.

For og kunne gjennomføre oppgaven som produsent så var det veldig viktig at jeg hadde et manus å følge. Dette manuset skrev jeg sammen med programlederne.

Vi hadde god tid på prosjektet, men dessverre de dagene vi brukte på og forberede studioet før sendingen (oppripping osv), da var jeg dessverre syk. Jeg var borte en uke å fikk dessverre ikke hjulpet til noe stort med monteringen av selve studioet. Jeg ble informert angående lyssettingen vi brukte som var en trepunkts lyssetting. Dette føler jeg at jeg kan fra før også. Jeg tegnet en arbeidstegning over hvordan jeg ville det skulle se ut. Denne kan jeg legge ved som et vedlegg hvis ønsket.

I perioden har vi også hatt veldig mye teori. Som sagt så var jeg borte store deler av perioden, men fikk vært her et par ganger mens vi hadde teori. Jeg har også tatt opp igjen prøven mine medelever hadde, å holdt meg oppdatert angående teorien nå i etterkant.

I studioet hadde vi tre kameramenn som sto på kameraene og tok imot instruksjoner fra meg inne i kontrollrommet via høretelefoner. Vi hadde to programledere som fulgte delvis det samme manus som meg så vi klarte og kommunisere ved hjelp av det (siden de ikke hadde kontakt med meg på noen andre måter). Vi hadde også en innspillingsleder inne studioet som liksom var 'sjefen' over studioet. Hun kunne snakke inn til lyd og produsent og tok imot instruksjoner fra produsenten (og noen ganger lyd).

Resultatet fra perioden syntes jeg ble bra! Jeg så litt mørkt på det på prøvene når folk bare dreiv å tullet rundt og ikke hørte helt etter. På sendingdagen så skjerpet alle seg og noen improviserte til og med veldig mye og veldig bra. Så alt i alt er jeg meget fornøyd med ALLE sammen.

Jeg har også fått et inntrykk av at det og være produsent kreves litt, men det var definitivt noe jeg koste meg med. Veldig bra periode

aRt – Refleksjon flerkamera fra Anna Michaelsen.

Her ønsker vi at du skal reflektere over din egen læringsprosess og vurdere deg selv og dine produkter. Du skal du skrive en kort tekst om perioden hvor du beskriver hva du har gjort, hvordan du har gjort dette, og hvorfor. Begrunn med faguttrykk. Ta utgangspunkt i vurderingskriteriene og hev ut/sett i bold de kjennetegnene på måloppnåelse du mener du har oppnådd.

Kort egenvurdering:

Jeg er fornøyd med den jobben jeg gjorde, og synes jeg jobbet hardt gjennom perioden. Jeg hadde mye som skjedde, og var sliten mot slutten. Det gjorde at innsatsen på innleveringene var veldig dårlig, og det var veldig ødeleggende for helheten. det er i hovedsak det jeg ville gjort anderledes om vi skulle hatt perioden igjen. Kommunikasjonen ble noen ganger noe dårlig, men det var i hovedsak fordi at hver gang jeg sa noe skulle alle fortelle det videre til de andre, og Innspillinglederen mistet til tider sin rolle. Om folk hadde latt Annika gjøre jobben sin vill ting gått fortere, og vi kunne brukt mer tid på å øve.

Hva, hvordan og hvorfor jeg gjorde det?

Jeg var produsent. Min oppgave var å passe på at alle har kontroll på det som skal gjøres, og ha oversikten over alles roller. Jeg synes jeg klarte å ha ganske god kontroll på alles roller, og jeg prøvde å gjøre alle tingene så godt jeg kunne. Jeg føler jeg satt igjen med noe ansvar enn det jeg burde hatt, og mot slutten ba folk meg være med på alle tingene som skulle skje, og alle forventet at jeg skulle gjøre halvparten av deres jobb. Til slutt måtte jeg bare prøve å få alt på plass, og oppgavene ble fordelt litt utover. Jeg ble egentlig bare valgt til produsent fordi ingen andre ville, og jeg synes det hørt interessant ut.

Hva gikk bra med sendingen og hva kunne gjort annerledes?

Sendingen gikk til slutt veldig fint. Vi synes det var morsomt, og ting gikk som det skulle. Hadde det ikke vært for at vi mistet så mange dager kunne vi fått øvd mye mer, og det ville blitt bedre, men en del av de morsomme øyeblikkene kom av at kommentarer kom spontant.

aRt - Refleksjon fra Therese Rudi.

Her ønsker vi at du skal reflektere over din egen læringsprosess og vurdere deg selv og dine produkter. Du skal du skrive en kort tekst om perioden hvor du beskriver hva du har gjort, hvordan du har gjort dette, og hvorfor. Begrunn med faguttrykk. Ta utgangspunkt i vurderingskriteriene og hev ut/sett i bold de kjennetegnene på måloppnåelse du mener du har oppnådd.

Kort egenvurdering:

Denne perioden hadde vi flerkameraproduksjon, og jeg fikk rollen som producer.

Sammen fant hele klassa ut at vi skulle ha Norske Talenter audition, ettersom det da var ganske bredt spekter med ting vi kunne vise frem, noe som gjør at det ikke blir kjedelig. Også kunne vi legge på mer effekter med lys og kamera.

Siden jeg var producer måtte jeg passe på litt av alt, så jeg var også med på å fikse scena, hvor de forskjellige tingene i studio skulle stå og litt sånne småting.

Jeg, Espen som var bildemix og Rebecca som var innspillingleder, men som etterhvert fikk status som en slags assistent for meg, laget kjøreplan og kameraplan. Når vi lagde kameraplanen visste vi ikke helt nøyaktig hvordan innslagene skulle være, så vi bare lagde kameraplanen litt grovt med rom for endringer når vi fikk se alle innslagene.

Gjennom prøver og gjennomkjøring av showet ble det til at vi ikke fulgte kameraplanen slavisk, men hadde den som grunnlag, så kunne vi heller bare endre litt der og da hvis vi så at for eksempel den ene vinkelen ikke fungerte likevel. Dette gikk ganske greit, og forbedringen fra generalprøven til selve sendinga var ganske stor. Det ble litt i siste liten, men til slutt fant jeg og bildemix ut at jeg ikke skulle si bytt, men bare si de forskjellige kameraposisjonene så skulle bildemix selv bytte når han så at kameraene var klare, for det var litt vanskelig for meg og følge med på både arket, snakke til kamerafolkene og se på skjermene å bedømme når vi kunne bytte. Ettersom det ikke var satt opp en person til script fant vi ut at det var det som funka best.

Vi lagde også VB, og da var jeg med på å lage Ingvild sin.

Det var ikke noe problem mellom kommunikasjonen mellom meg, kamerafolkene og bildemix, ettersom vi gikk gjennom og snakka om hva de forskjellige forkortelsene betydde, som for eksempel; Tilt N/O som betydde tilt fra ned til opp, og at bildemix ikke skulle bytte til det kameraet før det begynte å tilte oppover.

I bunn og grunn er jeg veldig fornøyd med sendingen, og syns alle klarte og jobbe bra sammen som et team og få til et bra liveshow.

Vedlegg 4: Spørreskjema

Spørreundersøkelse om flerkamera og undervisning:

Jeg skriver en masteroppgave om flerkamera og undervisning. I den forbindelse trenger jeg litt hjelp av dere til å svare på en spørreundersøkelse. Svaralternativene er på en skal fra 1-5, hvor 5 er best og 1 er dårligst, kryss av foran det du mener. I tillegg kan dere skrive deres egen mening i kommentarfeltet til hvert spørsmål om dere ønsker.

Hvordan fungerte samarbeidet i klassen?

	1	Lite godt	Din kommentar:
	2		
	3	Passe godt	
	4		
	5	Svært godt	

I hvilken grad føler du at du lærte om lyssetting?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

I hvilken grad føler du at du lærte mer om lyd?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

I hvilken grad føler du at du lærte mer om kamerabruk?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

I hvilken grad føler du at du lærte mer om komposisjonsprinsipper?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

Vi hadde litt teori om lyssetting, generelt om flerkameraproduksjon og rollene i produksjonen i begynnelsen av perioden. Synes du teorien var til hjelp?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

Dere fikk mye ansvar selv for deres egne roller og for produksjonen. Hvilken grad av ansvar føler du at du fikk?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

I hvilken grad var det motiverende å få så mye ansvar?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3		
	4		
	5	I stor grad	

Burde lærerne styrt mer eller mindre av produksjonen? (F.eks kunne læreren styrt mer hva slags produksjon dere skulle lage, bestemt roller på forhånd osv.)

	1	Mye mindre	Din kommentar:
	2		
	3	Passe	
	4		
	5	Mye mer	

I hvilken grad føler du at du fikk hjelp av lærerne?

	1	I liten grad	Din kommentar:
	2		
	3	Fikk passe med hjelp	
	4		
	5	I stor grad	

Vedlegg 5: Svar fra spørreundersøkelsen.

Resultat av spørreundersøkelse om flerkamera og undervisning:

Hvordan fungerte samarbeidet i klassen?

			Antall svar
	1	Lite godt	1
	2		2
	3	Passe godt	14
	4		15
	5	Svært godt	6

I hvilken grad føler du at du lærte om lyssetting?

			Antall svar
	1	I liten grad	5
	2		8
	3		17
	4		8
	5	I stor grad	0

I hvilken grad føler du at du lærte mer om lyd?

			Antall svar
	1	I liten grad	2
	2		8
	3		15
	4		8
	5	I stor grad	5

I hvilken grad føler du at du lærte mer om kamerabruk?

			Antall svar
	1	I liten grad	3
	2		2
	3		15
	4		13
	5	I stor grad	4

I hvilken grad føler du at du lærte mer om komposisjonsprinsipper?

Antall svar			
	1	I liten grad	5
	2		15
	3		12
	4		5
	5	I stor grad	1

Vi hadde litt teori om lyssetting, generelt om flerkameraproduksjon og rollene i produksjonen i begynnelsen av perioden. Synes du teorien var til hjelp?

Antall svar			
	1	I liten grad	3
	2		6
	3		10
	4		17
	5	I stor grad	2

Dere fikk mye ansvar selv for deres egne roller og for produksjonen. Hvilken grad av ansvar føler du at du fikk?

Antall svar			
	1	I liten grad	0
	2		3
	3		8
	4		20
	5	I stor grad	7

I hvilken grad var det motiverende å få så mye ansvar?

Antall svar			
	1	I liten grad	4
	2		1
	3		16
	4		15
	5	I stor grad	2

Burde lærerne styrt mer eller mindre av produksjonen? (F.eks kunne læreren styrt mer hva slags produksjon dere skulle lage, bestemt roller på forhånd osv.)

Antall svar

	1	I liten grad	1
	2		7
	3		23
	4		4
	5	I stor grad	1

I hvilken grad føler du at du fikk hjelp av lærerne?

Antall svar

	1	I liten grad	0
	2		7
	3		18
	4		8
	5	I stor grad	3